

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

Egy alapítványhoz.

Rednik Gábor most már összenőtt a testülettel, neve a történetünk egy fejezetének megvilágítója; most volt évfordulója az erdélyi ősterületeink visszacsatolásának és ezen a fordulón tudtuk meg, hogy jutalmazási alapítványt létesített. Az indok: öröme, hogy lakóhelyén ismét magyar csendőrök teljesítenek szolgálatot.

Tudjuk, hogy Rednik Gábor egyszer, az elmúlt húsz esztendő egyikén fogadalmat tett s ezt váltotta be most az alapítványával.

Rednik Gábor nem az egyedüli volt, aki a magyar csendőrt visszavárta, ezt láttuk az Erdélybe bevonuláskor. Az akkori beszámolóinkban megemlékeztünk sokakról, az egész erdélyi magyarságról, akik a magyar igazságtévis és magyar rend régihírű megszemélyesítőit, a magyar csendőrt szívük csordultáig tele örömmel fogadták. Egyetlen nagy szív volt akkor Erdély, örömkönyvektől füzérezett nagy magyar szív, amelyből kipatakzott a szeretet, a várakozás, magány, fájdalom és hála. Ebben a szívben ott voltak azok a százazrek, akiknek egy jórésze még nem látta a magyar csendőrt, de hallott felőle más százazrektől s mindezek életük egyik nagy vágyakozását látták akkoriban beteljesülve.

Ezer és ezer fogadalomtevő élt elszakított ösföldjeinken, sok talán újból templomot jár azóta, hogy ismét lát minket, sokan talán kerülük a bűnt, fogadalmuk erőss megtartásában, sokan azóta bol-

dogok, ha nélkülöznek is, sokan elfelejtették az elmondhatatlan nagy keserveket, sokan boldogan és szótlanul verekszenek a magyar sorssal, amely minden tüskéssége ellenére is jobb, ezerszer jobb, mint a húszéves nyomorúság, amikor a lélek elpusztítására mindennap újabb rohamok indultak.

Rednik Gábor élte ezeket a rohamokat, de megélte, hogy kakastollas csendőr köszöntött rá az Úrnak 1940.-ik esztendejében. Az első szabad magyar szóra eszébe jutott a fogadalma, megjelent a csendőrpárnoknokságon és azt mondta:

— Élet a magyar csendőr és vele most visszatér a hitem, hitünk!

Jutalmazási alapítványaink mindmégannyi babér a testület életében. Lélekből fakadt, önként adott elismerések. Legértékesebbek. Kitüntetések a szüntelen harcot vívó testületzászlón. Drágakövek hivatásunk tennivalóin és eredményein.

Messzevilágoló emlékeztető kötelességeinkre.

Emlékeztető most már a Rednik-alapítvány is; a bajtársaink, akiknek a működését ebből jutalmazni fogják, a legszebb elismerések egyikének a részesei lesznek a csendőrnapon. Úgy vegyék át a jutalmat, mint emlékeztést Trianonra, emlékeztést Erdélyre és emlékeztetőt a legszebb hivatásra, amelynek elődeink által minden erővel betöltése termelte ki az elismerésnek ezt a legfrissebb babérágát!

A szellemi sabotázs.

Írta és a rádióban felolvasta:
NÉMETH FERENC őrnagy.

A Csendőrségi Lapok 12. számában közölt előadásomban általánosságban rámutattam, hogy a mai idők háborújának velejárója, nélkülözhetetlen kísérője a sabotázsharc, amely a nemzet ütőerét, valamennyi erőforrását támadja. Végző célja a belső front szétmáiasztása, a forradalom kirobbantása.

Most a **szellemi, a lelki sabotázstevékenységet** fogom részletesebben ismertetni.

A szellemi sabotázs televény talaja, aranykora a háború.

De mert a történelem tanúsága szerint a béke alig egyéb a háborúra való előkészületnél; ebből az előkészületből a szellemi sabotázs irányítói már békeben is bőségesen kiveszik részüket.

Először fel kell deríteni, hol, milyen eszközökkel lehet eredményes propagandát kifejteni.

Neveléséges elgondolás lenne például a Szovjetunióban a házasság szentsége, az ősök tisztelete elleni merényleteket a romboló propaganda anyagául választani, mert a bolsevizmus átkával fertőzött tömegeket ez nem érdekli, eziránt nem fogékony. Ezzel szemben pl. Japánban maradandó, értékes hatása lehet annak a propagandának, amely — az ősök megbecsülését kultuszá fejlesztett japánok között — elhítteti azt, hogy az ellenség a halottakat, a temetőkből porladók csontjait csúfolja, megbecstelenti.

A mostani háború a világ népét két táborra osztotta.

„Elszánt emberek“...

Írta: SZALAY LÁSZLÓ.

A Bach-korszak osztrák *zsandárjai* a betyárokból nem sok kárt tettek, a bujkáló szegénylegények azonban igen sok osztrák zsandárral végeztek. Mert amerre a portyázó zsandárok feltűntek, a tanya, pásztor, pusztalako népek fölhúzták a kutakból a vedret s fennhagyták égnekmerező intőjelként a hórihorgas kútgémet, amely pusztai telegrafálásból a betyárok jólőre értesültek, hogy jönnek a zsandárok és merről, merre mennek...

A nép közötti ezidei betyárpártolásnak többféle mozgatója volt. Így többek között az is, hogy a betyárgyerekek legtöbbje szökött katonára és magyarra, az őket hajszoló zsandár pedig a feneketlenül gyűlölt osztrák katonára volt.

Egyébként a hetvenkedő, zsaroló, naplopó betyár távolról se volt a szorgalmas, józan népnek, hanem inkább csak a vele paklizó, cimborázó pásztor, csárdás és egyéb léhűtőknek, meg a túlzásokra hajlamos, rövidlátó, ostoba fiatalságnak szimpatikus...

Az osztrák zsandárok a betyárokkal nem sokra mentek, mert ha összeakadtak velük, abban se volt köszönet. A sarokba szorított betyárok utolsó szusszanásig védekeztek, úgy hogy a terítékre került betyárhúsnál rendszeren többre került — a leves... A cimborájuk vesztén felhőrent betyárok viszonzásul lesbeálltak és irlalom nélkül összelövdözték a szurkolva portyázó Venczeleket...

Mikor aztán Bécsben már igen sok sánta zsandár

A magyarság döntött. Nemzetünk a nagy mérkőzés megindulásának pillanatában szívvel és lélekkel és nyíltan színt vallott és a nemzetköziséggel szemben a tengely, a becsület, az igazság oldalára állott.

Ezzel elkötelezte magát, hogy az utolsó puska lövésig állhatatos, hű marad a nemzetköziséggel szemben a nemzeti eszméhez, hogy félrekacsintgatás nélkül, kart-karba öltve, fanatikusan egy úton haladjon az eddig is bámulatraméltó eredményeket elért hős szövetségeseinkkel. Területhódításra nem vágyunk, — csak a magunkét, ezeréves országunkat akarjuk! És élni akarunk! Élni, újabb ezredéveken át, független, keresztény, nemzeti, magyar alapon! Ezeket a céljainkat megvédjük a harcmezőn, karddal, fegyverrel a kézben; de megvédjük lelkünk megerősítése, felvértezéseivel a lelkek frontján, a lelkek összeroppantása ellen indított harcban is.

Ennek a harcnak leghatásosabb, szerteágazó, tekervényes utakat bejáró eszköze a **propaganda**.

A tömeglelket erősítő, a győzelembe vetett hit megszilárdítását célzó, saját — jóirányú — propaganda természetszerűleg nem tartozik a sabotázsfogalom körébe: ezzel nem is foglalkozom.

A másikat, a romboló propagandát két főcsoportra oszthatjuk:

Először: az ellenséges hadvezetőség által központilag irányított és szervezett romboló propaganda, amely mind a harctéri alakulatoknál, mind a háterszágban fejti ki működését.

Másodszor: az ellenség irányításától független, belföldről származó, ott burjánzó, terjedő romboló propaganda, mely főként a polgári lakosság, a nagy-

verklizett, a sokeszű osztrák hadvezetőség mozgósított a *betyárok ellen!*... A mi tanyánkra is betévedt egy egész század. Két hétig falták a birkáinkat és reggeltől-estig rajvonalalták a kukoricákat meg a réteket. A betyárok meg, Savanya Sándor közkereseti társasága, a tanyával szemben a dombot szállták meg, onnét csúfolták orcápirító jelekkel az osztrák vitézeket, akik ha rohmoztak Savanyáék meg szétrebbentek, de egy óra múlva megint valamennyien a dombon szemtelenkedtek. Kész farsangolás volt ez, aminek az vetett véget, hogy a röstelkedő osztrák vitézek egy mélabús őszi éjjel, hang nélkül megszöktek és ettől kezdve az osztrák zsandárok is békét hagytak a szegénylegényeknek...

A kiegyezés után *pandúrok* jöttek...

Ezek a pandúrok többnyire javakorabeli, sokféle hájjal megkent obsitos katonák voltak. Vágták az osztrákot negyvennyolcban, s amikor az orosz behívása folytán a világ itt szűk lett, kimenekültek Olaszországba, segítségére Garibaldinak, a szabadsághősnek. Arról lehetett megismerni őket, hogy holtuk napjáig csicsergő talián nótákat füttyörészték...

Na, ezek voltak aztán a legények. Pusztára kézzel fogták meg a legszilajabb betyárt, akárhogy lőtt, vágott, fenekedett, hogy annál nagyobb legyen a dicsőségük az akasztás tiszteletére összeszaladt népek előtt...

Puskát, kardot meg tájékpipát viseltek, de ha túrára került a sor, csak füttyökölés vagy karikás ostonal verekedtek, s a puskából, pisztolyból az ellenkező betyár szemébe szögédi paprikát lőttek...

közönség erkölcsi, lelki erejének letörését tűzi ki célul.

Az ellenséges hadvezetőség által irányított propaganda leleményességgel, rugalmassággal, ötletességgel, ravaszsággal, — és tapasztalataink szerint rendszerint minden erkölcsi gátlás nélkül — végzi a lelkek megfertőzésének munkáját.

Csalhatatlan bizonyítékokat szereztünk mind az első, mind a mostani világháborúban, hogy ellenségeink a romboló propaganda alkalmazása terén a „Cél szentesíti az eszközt!” elvet vallják. „Minden eszköz jó, mely eredményre vezet,” — mondja az ellenséges propagandaszervezet vezérkara: következőképpen a leghitványabb családok, történelem- és okmányhamisítások, hazugságok, rágalmak, megszokott, mindennapi fegyvereik közé tartoznak.

Hogy miként képes az ellenséges propaganda ártatlan, egyszerű híreket is a romboló propaganda szolgálatába állítani és mint lehet szunyogból elefántot csinálni, ha a rosszindulat, a propaganda úgy kívánja, szolgáljon a következő, — nemes Erdős László művéből vett — példa:

A „Kölnische Zeitung“ Antwerpen bevételéről tudósító cikkében megírta, hogy „... amint Antwerpen eleste tudomásra jutott, megkondultak a harangok...”

Természetesen a kölni harangok.

A Páris-i „Matin“ — elferdítve — már azt írta, hogy: „A Kölnische Zeitung szerint Antwerpen eleste után a németek arra kényszerítették az antwerpeni papságot, hogy a harangokat meghuzassák”.

A London-i „Times“ már arról ad hírt, hogy: „A Matin szerint azokat a belga papokat, akik Antwer-

pen elestekor nem akarták a harangokat meghuzatni, a németek hivatalukból elűzték”.

Egy más, külföldi lap már így színezte a híradást: „A Times hiteles jelentése szerint Antwerpen szerencsétlen papjait, akik a város bevétele után nem akarták a harangokat meghuzatni, a németek kényszermunkára ítélték”.

Végül visszaérkezett a hír a Matinhez, ahol így kapta meg végleges formáját: „A Kölnből Londonon át szerzett értesülés szerint Antwerpen barbár meghódító a szerencsétlen antwerpeni papokat, kik férfiasan megtagadták a harangok megkondítását, azzal büntették meg, hogy — mint élő harangnyelveket — fejjel lefelé a harangokra kötötték őket”.

A bomlasztó propaganda szellemi anyagként különben is minden számításba jöhet, ami demoralizálásra, lélekmérgezésre, egyenetlenség szítására, végső fokban az állami rend felbomlasztására vezethet.

Az első világháborúban az egész világot bejárta a hír a központi hatalmak katonáinak ördögi kegyetlenkedéseiről, arról, hogy szemrebbenés nélkül gyilkolnak le védtelen asszonyokat, gyermekeket, csecsemőket. Vagy emlékezzünk vissza, amikor a közelmúltban ellenséges rádióállomások azt kürtölték világgá, hogy angol bombázó gépek a földdel egyenlővé tették a budapesti Keleti pályaudvart; jól lehet a valóságban ellenséges gép nem is járt Budapest fölött.

Az ilyen hír ideig-óráig, főként távoli vidékeken, talán csüggesztőleg hathat, részben elérheti célját, mert nem győződhet meg személyesen mindenki, hogy a Keleti pályaudvar üvegtáblája nem tört be.

De nem is volt a betyároknak előttük megállásuk és alig telt bele néhány esztendő, úgy elfogytak a szegénylegények, mint tavasszal a hó.

Hírmondó se maradt* belőlük...

*

Kis ideig még, emlékszem, maradt némi átmenet utánuk. És pedig olyanféleképpen, hogy a szétrebbent betyárok helyett kerülköztek olyan úgynevezett „elszánt emberek”...

Így léptek föl: Elszánt emberek vagyunk, erre és erre van szükségünk!... És az elszántság abból állott, hogy elutasítás esetén, előbb vagy utóbb, fölguyjtottak vagy megrongáltak a birtokon valamit...

A nagyapám, mint aféle idős ember, nem mert velük ujjat húzni, de mikor az apám lett a gazda, neki első dolga volt az elpimaszosodott elszánt emberektől szabadulni...

Egy este ugattak a kutyák, s jött Szuhay jelenteni, hogy itt van két elszánt ember, egy kis hordó bort akarnak lakodalomra!...

— Mondja meg nekik, hogy szombaton fejtünk!... Szombaton este jöjjenek, kilenc óraker!...

Másnap vagy harmadnap este beállított másik kettő: nekik huszonöt forint kék, mert a vasárnapi őszi vásáron disznót akarnak venni!...

— Most nem adok!... Jöjjenek szombat este kilenc óraker!...

Szombaton estefelé aztán belovagolt a tanyába Murczy bácsi, a pandúr-hadnagy, meg egy legénye. Murczy bácsi bement az apámmal az ebédlőbe, a pan-

dúr meg, ahogy ellátta a lovakat, beült a sötét előszobába, ott pipázgatott egy nagy üveg vörös borral a kezében...

Murczy bácsi hideg lúdmáját evett csillagos bicsakkal és sok bort locsolt a hegyébe...

Egyszer csak jön Szuhay és hunyorítva jelenti, hogy a két huszonötforintos elszánt ember megérkezett...

— Be köll küldeni őket — rendelkezett teliszájjal Murczy bácsi...

Lábdobogás, köhögés, — kopogás az ajtón...

— Lehet! — kiáltja az apám.

Erre nyílik az ajtó és belép két bekormozott képű ember. De ahogy meglátják Murczy bácsit, fordulnak is vissza, mint az olajozott mennykő és neki az ajtónak...

A pandúrlegény azonban, aki a sötétben iddögált, leteszi az üveget és két jólkimért pofonnal bekergeti őket...

Murczy bácsi tovább eszi a lúdmáját, s csak úgy félvállról ripakodik rájuk:

— Álljatok oda félre!...

Nagy a csönd szörnyen. Akár a kriptában. Csak a két elszánt ember rajta-rajtázó szívdobogása hallatszik. Egyszer csak megérkezik a másik kettő is: a borosak...

Murczy bácsi kenyeret szúr a bicskájára. Kitorölgeti az üres tálat. Becsappintja a csillagos bicskát. Tölt. Iszik. Pipát töm. Mindent tempósan...

Mikor füstölög a pipa, fordul az apámhoz:

— Nini, nemzetes uram: hát a vendégek?... Kér-

Bizonyos azonban, hogy az ilyen, ügyetlenül megválasztott, az igazságtól messzeeső propaganda anyag romboló hatása nem teljes értékű, alig veszélyes. Mint ahogy nem volt és nem lehetett veszélyes reánk, magyarokra az a propaganda hír sem, hogy a magyar katona gyáva, vacog a foga, ha puska-tűzbé kerül. Ezeréves multunk, a világháborús magyar katona hősiessége, halált megvető bátorsága ismertté tette a magyar virtust, a magyar katona harcértékét; ilyen igazságokat, közismert tényeket még a propaganda sem támadhat sikerrel.

Az ügyes ellenséges propaganda éppen ezért számol a tömegszuggesztíóval és a jól megválasztott, agyafúrt propagandaanyag közé — márcsak a változatosság kedvéért is — időnként a naivságig egyszerű anyagot dob. Az első világháborúban pl. az egész országot behálózta az a hír, hogy nagymennyiségű aranyat csempésznek autón Magyarországon keresztül. Számos községben kapával, kaszával, fegyverrel felszerelt önkéntes védőrségek alakultak, akik a községek bejáratainál sorompókat, barrikádokat emeltek és éjjel-nappal lesték az aranyrudakat szállító autókat. Az igyekezet, a láz tömeghisztériává fokozódott; a légből kapott ellenséges propagandának halálos áldozatai lettek.

Jó tudnunk azonban, hogy az ellenséges propaganda csak ritkán használ ilyen átlátszóan egyszerű propagandaanyagot. Rendszerint gondosan ügyel arra, hogy a terjesztett anyag propagandajellege fel ne tűnjön, hogy az a tömegek nagyrésztét érintő és érdeklő, létező probléma legyen.

Fontos szempont még, hogy a terjesztett anyagban rejljön hamisság, valótlanág — legalább a há-

ború befejezéséig — napvilágra ne kerüljön, hogy a tények a hazugságra idő előtt rá ne cátoljanak.

Agrárállamokban — így minálunk — az ellenséges romboló propaganda kedvelt és hálás anyaga a földbirtokelosztás kérdése, visszasságai, a földbirtokos és földműves osztály viszonyai közti különbség, a földműves és iparososztály közti párhuzam célzatosan hamis, gyűlölet felkeltésére alkalmas beállítás.

Hálás és mindig időszerű bomlasztó anyag marad hirdetni az ellenség túlerejét és biztos, végső győzelmét is. Ha nyilvánvaló, hogy az ellenség katonai, fegyveres ereje, hadművészete messze felülmúlja a másikat — mint a mostani világháborúban — az sem baj! Előkerül a fegyvertárból az „anyag“, a „nyersanyag“ fölény hirdetése. Ha e tekintetben az angolok, és szövetségeseik által terjesztett hírek csak egytized részig igazak lettek volna, a németeknek és nekünk ma már egy motorkerékpár begyújtására elegendő üzemanyagunk sem lenne; már csak éhségtől elcsigázott, sápadt, vánszorgó emberek, játékpuskával felszerelt, lerongyolódott ruházatú hadseregek, fából épített, acélszínűre pingált motoros harcokcsialakulataink volnának.

Mit látunk ezzel ellentétben a valóságban?!

A közszükségleti cikkekben, élelmiszerekben, üzemanyagban korlátozások vannak, sok esetben a háború első percétől kezdve jegyrendszer van.

Ilyen nehézségeink természetesen vannak! De ki merné szívre tett kézzel állítani, hogy — nem is beszélve a Szovjetunióról — pl. a bőséghez, a jóléthez szokott angolok jobb gazdasági viszonyok között élhetnek, mint mi; amikor köztudomású, hogy az Ame-

dezzük hát meg tőlük, hogy mit akarnak!... Hé, te kajla fülű!... Te, te, ott, ne szégyeld hát magad, hanem gyere csak ide!... Mondjad csak fiam: mi hozott ide?...

Az elszánt ember ötölt-hatolt!...

— Oszt milyen szépen be vagy kormozva, örömrád nézni!... Szuhay! Hozza csak be öregem az összes puskavesszőket, ezt a jó embert megtanítom beszélni!...

Jön Szuhay, egész nyaláb puskavesszővel, Murczi bácsi suhint, hajlítgat, válogat szakértően...

— Pénzt kértünk volna, — morogja az elszánt ember...

— Pénzt? Bekormozott pofával? — szörnyülködik Murczi bácsi, — szóval közönséges rablók vagytok, zsiványok, akiket föl fognak akasztani!... Állj oda félre a cimboráddal!...

— Hát ti ketten?... Ti meg bort akartatok kérni!... Szinte bekormozott pofával!... Na várjatok csak!... Matyi fiam!... Gyere csak azokkal a láncokkal, bilincsel össze a kezüket!... Így fognak jönni kormosan a statárium elé!...

Matyi a pandúr, fölrakta a bilincseket... Akkora volt az ijedtség, mint a torony...

*

Egyszer csak megszólal az apám:

— Hallja-e, Murczi bácsi: statárium van, mind a négyet föl fogják kötni!... Én nem veszem a lelkemre!...

— Nem lesz kár a bitangokért! — kegyetlenkedik Murczi bácsi...

Nagy huza-vona, kapacitálás, vitatkozás támad. A négy elszánt ember is rimánkodik kétségbeesetten...

A vége az, hogy nagynehezen megegyeznek: a négy elszánt ember kap itt helyben és nyomban puskavesszővel a fenekére Matyi pandúrtól — huszonötöt!...

Szuhay behoz egy padot, s a jóvátétel azonnal megkezdődik...

Mi gyerekek hálóingben és égnek meredt hajjal nézük a félig nyitott hálószoabajtóból, ahogy az elszánt embereket csépelik...

Mikor mindenki megkapta a magáét, Murczi bácsi lélekemelő beszédet tartott:

— Most ne vakaróztatok, hanem ide figyeljétek!... Adjatok hálát Istennek, hogy ilyen kiváló szerencse ért benneteket!... Hogy az akasztófa helyett szépen hazamehettek!... De ha még egyszer meghallom, hogy ide a lábatokat betettétek, vagy ha itt valami meggyullad, vagy egyéb kár esik, behozatlak benneteket a lakatnyába, oszt hevederszíjjal úgy elverlek, hogy soha amíg csak éltek többé egészséges emberek nem lesztek!... No, most aztán szedjétek a sátorfát, míg meg nem bánom a kegyességet!...

Hálálkodtak, köszöntek, aztán tódultak kifelé, hogy majd kinyomták az ajtófélfát...

*

Azóta sok idő mult el. Sok szél fújt el sok levelet. Pandúr, betyár, elszánt emberek csak kísértének és úgy eltűntek, mint nem e világra való kísértetek...

rikából jövő hajók több ezer kilométeres úton, nagy szövetségeseink szakadatlan bűvárhajó- és repülő-támadásainak vannak kitéve!

És mi a helyzet a különböző harctereken, a fegyverek harcában?!

Az ellenséges propaganda rendületlenül és fanatikusan ön maga győzelmét hirdeti. Abban bízunk, hogy, mint a folyton egy pontra hulló vízcsepp kivájjja a legkeményebb követ, úgy az unalomig ismételt propaganda végül is eredményhez vezet. Mind egy, hogy mit mondanak a tények; közömbös, hogy hadseregek pusztulnak el, esnek fogságba, az ellenség propagandájában a csúfos harctéri vereséget is győzelemmé szépíti. Hányszor hallottuk már, hogy az angol és Szovjet propaganda véres vereségeket „dicső, győzelmes visszavonulás“-nak, „stratégiai állásváltoztatás“-nak tüntetett fel?!

Végnélkül lehetne felsorolni az ellenséges propaganda nevelés és vakmerő híreszteléseit, de csak egyet említek! Amikor a charkowi győzelmünk már kétségtelenné vált és 3 szovjet hadsereg pusztulása befejezett tény volt, az angolszász propaganda hatására a világsajtót még az a hír járta, hogy a Szovjetunió a charkowi térségben a visszahódított területen „megkezdte a cukorrépa termelést“.

A mosolyt fakasztó „éhség-tábornok“, „tél“, „idő“ és minden egyéb „szellem tábornok“ legyőzhetetlen hatalmának hirdetésén kívül azonban számos esetben végtelenül ügyes, leleményes, a lélekmérgezés célját alig eláruló ellenséges romboló propaganda-termék kerül egészen fantasztikus utakon-módokon mihozzánk.

A repülőgépeken, léggömbökön szállított röplapok, hanghullámok útján terjesztett külföldi, semleges sajtóközlemények, hamisított térképek, okmányok azok az eszközök, utak, melyeken az ellenséges propagandaanyag leggyakrabban jut el hozzánk.

Védekezni az ellenséges propaganda ellen mindenkinek szent kötelessége. Ne hallgassuk, ne terjesszük a gombamódra tenyésző ellenséges nyílt és titkos rádióadások híreit. Természetes, hogy a velünk harcban álló ellenség nekünk szánt hírei, értesítései jóakaratóiak, igazak, őszinték nem lehetnek.

Ha értesülünk, vagy halljuk, hogy valaki az ellenséges hírverés anyagát kritikátlanul elfogadva továbbadja, terjeszti, vagy általában a tengely és szövetségesei végső győzelmébe vetett hit megdöntését célzó kijelentéseket tesz — figyelmeztessük bűnére. Oktassuk ki, hogy tevékenységével hazája ellen vét, az ellenségnek szolgál. A meggyőződéses, makacs lélekmérgezőkről — társadalmi állásra tekintet nélkül — a legközelebbi csendőr, rendőr vagy kémelhárító szervnél kell jelentést tenni.

Beszéljünk most azokról, akik függetlenül az ellenség irányításától, savanyú, lemondó, csüggedt arc kifejezéssel tesznek tengelyellenes kijelentéseket, vagy a szatira, a gúny fegyverével mótelyezik, bomlasztják, mérgezik a lelkeket.

Ezek lehetnek jó, vagy rosszhiszemű emberek; értékes, hű, lelkes, igaz magyarok azonban nem lehetnek.

Mindegy, hogy titkos, vagy engedélyezett társaskörök, egyesületek, szervezetek, vagy pártok bocsátják-e útjára ellenségeinkre előnyös, mireánk káros híreszteléseiket, szállóigéket, célzatos anekdotákat,

vagy kabaré-viceket, avagy azokat a magyar hazafiasságot különösen értelmző egyes személyek termelik és terjesztik tovább, mert: a kabarévicc, a pletyka, vagy célzatos anekdóta terjesztője mindenképpen súlyosan vét hazája ellen; tudatosan, vagy önkéntelenül az ellenség barátjává, segítőjévé válik.

A rémhírterjesztés, a fecsegés átkáról már sokat hallottunk. De nem ritka, amikor a gúny, a szatira álruhájába öltözött — észrevétlen sunyisággal — csúszik felénk a mérgező anyag. A neveltségesség gyakran biztosabban öl, mint a jól irányzott golyó. Mégis: felfedeztük-e mindig a sátáni vigyor, vagy bárgyú mosoly mellett fülünkbe suttogott kabaréviccet és szójátékokban a destruálási, lélekmérgező szándékot? Vajon nem vettük-e át, nem terjesztettük-e magunk is a mások által rosszindulatú tudatlansággal gyártott, otromba találós kérdéseket, tréfákat? Vagy nem voltunk-e öntudatlan részesei a pletykatovábbadás mérgező, elferdítő kételyt, riadalmat keltő eszközeinek?

A legkevesebb, amit hazánkért, — érettünk — a harctereken küzdő és vérző sokezer testvérünk tőlünk megkívánhat, hogy megfontolt bírálattal fogadjuk a bizonytalan forrásokból származó, gyanús híreket, eseményeket és ne tűrjük, hogy léha módon a leg-szentebb eszmények is élcelődés tárgyai legyenek.

Egy hadtápszázlőalj történetéből.

Írta: vitéz THASSY PLÁVENSZKY FERENC ny. őrnagy

II. RÉSZ.

A Harc Szabályzat az alábbiakat írja elő:

„A hadtápszolgálat közreműködik a hadművelleti terület katonai, rendészeti és gazdasági igazgatásban.

Feladata a katonai, illetve polgári közigazgatás keretében a közbiztonság megőrzése, működési területén a segélyforrások fenntartása és rendszeres kihasználása, azonkívül a katonai, illetve polgári közigazgatás működéstől függetlenül biztosítja a hadrakelt sereg összekötését a háterszággal.“

Továbbá:

„A táborigazgatási szolgálat feladata, hogy a hadrakelt sereg körletében katonai és polgári vonatkozásban megtegye és végrehajtsa a rendfenntartó intézkedéseket, amelyeket a hadműveletek érdeke, a hadrakelt sereg rendje és biztonsága, valamint a hadművelési terület közbiztonsága megkíván.“

Hogyan és miként fog a zászlóalj mindennek megfelelni, számításba véve 1. a kiutalt terület nagyságát, 2. annak földrajzi, közlekedési és gazdasági viszonyait, 3. a lakosság számát és érzelmeit, továbbá 4. a rendelkezésre álló erő erkölcsi, fizikai és anyagi felkészültségét, — volt a parancsnok állandó gondja és előkészületeinek gerince.

A dandárparancsnokságtól kapott és másoktól beszerzett, valamint a kiutalt terület részének a világháborúból általam ismert adatait is figyelembe véve, osztottam el az erőket a kiutalt területen, úgy, amint azt a cikkem első részének vázlatában közöltem is.

Ahhoz, hogy a hadtápterület előzetesen fel legyen derítve előreküldött tiszt járőrökkel, nem volt idő. A terület nagyságát (kb. 5000 négyzet km.) és a nehéz köz-

lekedési viszonyokat tekintve, ehhez napok kellettek volna. Ezért csak a 200.000-es térkép és a Volócon beszerzett adatok alapján kellett a megszállási tervet elkészíteni. Ez a munka egyébként sem késleltetett, mert a kiutalt területen csapatok és alakulatok már nem voltak és minden téren szervezetlen viszonyok uralkodtak.

Az őrsök telepítésénél figyelembe kellett venni a tisztázatlan helyzetet, az összeköttetés és élelmezéssel való ellátás — felvételezés — nehézségeit, végül a tiszták és legénység 28 naponkénti felváltását. Ezért tisztvezette szakasz erejű egységet kellett telepíteni. A szolgálat és fegyelemkezelés szempontjából sem lett volna célszerű a kisebb egységekre való tagozódás. Annyi alkalmas honvédtiszt sem volt, hogy az őrsöket önálló viszonyok között, idegen környezetben, szakszerűen rájuk lehetett volna bízni. Csendőrtiszteket ugyancsak nem lehetett őrsök vezetésével megbízni, mert a századokhoz beosztott csendőrök létszáma kevés volt, belőlük elsősorban a kihelyezett egységekhez parancsnokhelyetteseket kellett beosztani, akik a szakasz-, illetve őrsparancsnokokat szakismereteikkel támogatták.

Az őrsállomások — az adott földrajzi és helyi viszonyokra tekintettel — a következők voltak:

Skóle, egyben századparancsnoki székhely,

Wigoda, egyben századparancsnoki székhely,

Dolina, a zászlóaljparancsnokság állomáshelye a tartalék- és tábori csendőrszakasszal együtt,

Brosniow,

Perehinszó és Rozsniatow,

Kalus, egyben századparancsnoksági székhely.

Nemzetiségi szempontok miatt egy őrs *Zaklára* volt kihelyezve.

A többi őrs útvonalak gócpontjain volt telepítve, úgy, hogy szükség esetén az útvonalakat lezárhatták, záróvonalakat létesíthettek, vagy alkalmazásuk esetén bármely irányba eltolhatók voltak.

A századparancsnokságok központiasan főközlekedési útvonalakon, az ukrán körzetvezetők székhelyein voltak a zászlóaljjal és őrsökkel jól megközelíthető lehetőségekkel. A századok működési területe 2—3 (lengyel) közigazgatási járás területének felelt meg.

A skólei 3. század a nagy távolság és az összeköttetési nehézségek miatt, teljesen el volt vágva a zászlóaljtól, úgy hogy eleinte önállóan kellett intézkednie és önlelmezésre voltak utalva.

Az összeköttetés a nagy terület és a földrajzi adottságok miatt igen nehéz volt. Természetesen nemcsak a saját egységekkel, hanem a szomszédokkal, előre és hátrafelé is meg kellett azt szervezni. Minden lehetséges eszközt és módot igénybe kellett venni.

Később az összeköttetés javult. A határhadász dandárparancsnoksággal és Kárpátcsoport parancsnoksággal tábori távbeszélő vonal létesült. Az alárendelt század- és szakaszparancsnokságokkal a polgári távbeszélő vonalak karbahelyezése után, távbeszélőn lehetett érintkezni. A skólei századdal továbbra is csak személyi összeköttetés volt.

Járőrök: Az őrsökön 3 főnél kisebbek nem lehettek. Gyalog, kerékpáron vagy előfogaton portyáztak. Távolabbeső helyekre kirendelésük esetén konzervet vittek magukkal.

Járőrvezetők a létszámhoz képest honvéd tisztsek, vagy altisztek voltak. Ha azonban szaktudásra vagy szakismeretre volt szükség, akkor mindig a századtörzstől, vagy tábori csendőrszakasztól kivezényelt csendőr volt a járőrvezető.

Élelmezés: helyszíni beszerzés és az ellátó oszlop-tól való felvételezés útján történt. A századparancsnokságok, illetve az őrsök a zászlóaljparancsnokságtól kapták a szükséges élelmiszer és anyag mennyiséget. A felvételezés a nagy távolság miatt több napra és felvételezési központok révén történt.

Századonként csak két főzőüst volt rendszeresítve s így az őrsöknek maguknak kellett gondoskodni a szükséges konyha- (főző-) felszerelésről. Ebből a szempontból nem kellett őket féltetni. Az élelmezés jó volt.

Elhelyezés: mindenütt jó volt és úgy megválasztva, hogy biztosításuk és védelmük lehetséges legyen.

A parancsnokság épületén „Csendőrség“ feliratú tábla, magyar, német és ukrán nyelven megírva, és a magyar nemzeti zászló volt kitéve.

A zászlóaljparancsnokság állomáshelyére, Dolinára való beérkezéskor kiadott első rendelkezésekben körvonalazni kellett azokat a szolgálati teendőket, amelyeket a megszállás befejezésével a századoknak, illetve az őrsöknek és a tábori csendőrszakasznak, teljesíteniük kellett.

Különös fontossággal esett latba az, hogy a kiutalt területen egyelőre nem volt sem katonai, sem polgári közigazgatás, tehát — a katonai közigazgatás megalakulásáig — a közigazgatási és tábori rendészeti teendőket is a seregtestparancsnokság által átruházott hatáskörben a zászlóaljparancsnokságnak vezetni, irányítani és végrehajtani kellett.

Első ténykedés volt az érintkezés felvétele a megalkulófélben lévő ukrán vezetőséggel.

Az azzal folytatott tárgyalás, illetve a kiadandó rendelkezések alapja a felsőbb parancsnokság által kiadott hirdetmények, valamint a dandárparancsnokság egyes intézkedései voltak.

A tárgyalások után az alábbi rendelkezéseket adtuk ki:

1. A kiutalt területen — a további intézkedésig — a közigazgatás vezetését, — Dolinán pedig az állomásparancsnokságot is — a zászlóaljparancsnokság veszi át.

2. A dolinai járásvezetőség tagozódása a következő: Politikai, közigazgatási, egészségügyi, iskolaügyi ügyosztályok.

3. Milícia (nemzeti gárda) Dolinán egy parancsnok és 25 fő, Rozsniatow, Perehinszó és Wigodában egy-egy parancsnok és 10—10 fő, a többi községekben egy parancsnok, 5 fő.

4. A járás élén a járási vezető áll, a városokban a polgármester, ki a járási vezetőnek minden tekintetben alá van rendelve.

5. Községekben a helyi szokásoknak megfelelően a községi vezetőségek az alábbiakból állanak:

Községi vezetők, akik egyúttal gazdasági előadók, egy titkár, egy katonai előadó és a milícia parancsnoka.

6. A járási vezetők, a polgármesterek és a községek előljárói a zászlóaljparancsnokság minden rendelkezését végrehajtani kötelesek.

7. Az ukrán vezetőség önállóan semmiféle közérdekű rendelkezést nem adhat ki és nem hajthat végre, hanem csakis a Dolinán állomásozó zászlóaljparancsnokság hozzájárulásával. Ezért a közérdekű rendelkezésekre vonatkozó terveket és javaslatokat a járási vezető minden héten, az azonnali intézkedést igénylő ügyeket naponta adja elő. Helyi jelentőségű, vagy zászlóaljparancsnoksági döntést nem igénylő ügyekben városokban vagy községekben, a helyben vagy a legközelebbi községben székelő csendőrszakaszparancsnokságok döntenek.

8. Hirdetmények, röpiratok vagy egyéb nyomtatványok előzetes bemutatás és zászlóaljparancsnok aláírása után adhatók, illetve függeszthetők ki.

9. A járási vezetők, polgármesterek, községi előljárók és a tisztviselők kinevezése a zászlóaljparancsnokság jogkörébe tartozik. Mivel azonban a helyi viszonyokat és személyeket a zászlóaljparancsnokság nem ismeri, a zászlóaljparancsnokság megengedi, hogy maguk közül válasszák a vezetőket, előljárókat, tisztviselőket. Azonban a járási vezető és a vezetőség tagjai személyekben felelősek a járások területén megválasztott többi egyének felől, hogy azok minden tekintetben megfelelnek és a zászlóaljparancsnokság által kiadott rendelkezéseket pontosan végrehajtják.

10. A járás területén lévő közigazgatási tisztviselők és alkalmazottak ukrán és magyar nyelven kiállított igazolvánnyal lesznek ellátva.

11. A milícia tagjai csak megbízható, büntetlen előéletű egyének lehetnek. Ezek el lesznek látva magyar, német, ukrán nyelven kiállított, az ukrán vezetőség és zászlóaljparancsnokság által aláírt, fényképpel ellátott, lepecsételt igazolvánnyal; kék-sárga ukrán nemzeti színű karszalaggal, amit a zászlóaljparancsnokság körpecsételét lát el.

12. A milícia legénysége a fegyverekhez nappalra 5 darab töltényt használhat. Éjjelre töltény nem adható. Fegyvert csak szolgálatban lehet viselni. A milícia parancsnoka az engedélyezett létszámon felüli fegyvereket, lőszerket 24 órán belül beszolgáltatja. (Ez a katonai közigazgatás rendelkezése folytán később úgy módosult, hogy töltényt a milícia tagjai egyáltalán nem hordhatnak. A puskát csak mint a megkülönböztetés jelét hordhatják.)

13. A milícia feladata: Öröködni a közrend felett s ellátni a helyirendészetet, ellenőrizni az utcai forgalmat, esetleg élelmiszer vagy anyagraktárakat őriz.

14. A milícia parancsnoka vagy helyettese naponta a helybeli csendőrparancsnokságon, vagy ahol csendőrparancsnokság nincs, a községben megjelenő csendőrpárancsnoknál jelentkezni és rendelkezéseit kikérni tartozik.

15. A milícia tagjai a magyar haderő tagjainak tisztelegni tartoznak.

16. A miliciának vagy a hatóságnak nincs joga senkit letartóztatni, elfogni, vagy házkutatást tartani. Elfogás csak tettenérés esetében lehet, de azt is azonnal tartoznak átadni a legközelebbi csendőrparancsnokságnak.

17. A milícia elhelyezésére szolgáló épületek bejelentendők, más helyiséget nem használhatnak.

18. Polgári jogszolgáltatás, polgári peres ügyekben, egyelőre szünetel.

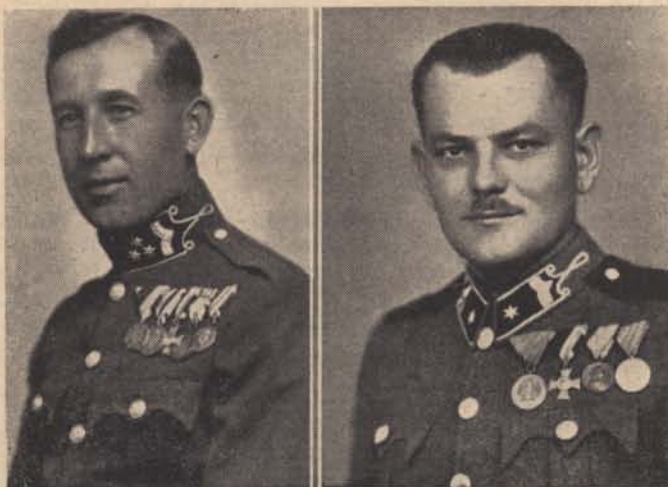
19. Minden büntett és vétség a magyar törvények szerint lesz elbírálva. Honvédbíróság ítélkezik.

20. Kihágásokban egyelőre a zászlóaljparancsnokság ítélkezik.

21. Helyközi polgári forgalomra — egyes egyének szabad mozgására — a csendőrparancsnokságok adhatnak engedélyt, — a községi vezetőség előzetes meghallgatása mellett. Az igazolványokat a csendőrparancsnokság és a községi vezetők aláírásukkal láttamozzák.

22. Záróra 21 órában van megállapítva. Magánegyének az utcán ez idő után nem tartózkodhatnak.

23. Zsidókról, megbízhatatlan egyénekről, kommunistagyanus egyénekről, valamint a már visszatért, szabadonbocsátott és letelepedett ukrán nemzetiségű

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága egy kommunista szervezkedés felderítésében, a bizalmas és nyílt nyomozás során teljesített kiváló szolgálataikért *Bárány István* tiszthelyettesnek és *Sajti Lajos* őrmesternek a Magyar Bronz Érdeméremet adományozta.

katonaszökevényekről névjegyzéket kötelesek kiadni a községi előljáróságok a csendőrparancsnokságoknak, hogy azok megfelelő ellenőrzés alatt állhassanak.

24. Az útvonalak karbantartására a polgári lakosságból, de elsősorban a zsidókból munkáscsoportok állítandók össze, ezeket a zászlóaljparancsnokság rendelkezései szerint kell foglalkoztatni.

25. A járás területén levő, megrongált távbeszélő vonalak gyors rendbehozatalára a járási vezetőknek azonnal intézkednie kell.

26. Az élelmiszer és ruházati cikkek árai a helyi viszonyoknak megfelelően rögzítettek. Az árjegyzékek ukrán, magyar és német nyelvű nyomtatásban a községekben kifüggesztendők.

27. Élelmiszerfejadagok az alábbiakban állapítottak meg:

Naponként kész kenyérből fél kilogramm, vagy 36 dkg kenyérliszt, 30 dkg főzőliszt, 2 dkg zsír vagy vaj, és 20 dkg hús, havonként 1 kg cukor. Hústalan napok hétfő, szerda és péntek. Szemeslótáp 3 kg lovanként és naponként, szálás takarmány 8 kg lovanként és naponként.

28. Minden községben, gyár- és ipartelepeken az élelmiszer-raktárkészletek leltározandók.

29. Kereskedések, üzemek, iparüzemek amennyiben üzemképesek, három napon belül kinyitandók. Zsidó üzletek keresztény kézbe adandók. A szovjet kincstári üzemek vagy raktárak és a szövetkezeti raktárak, kereskedések leltározandók.

Ezeket a rendelkezéseket a csendőrség egységei és a városok vezetőségei megkapták, ezek alapján indult meg a szerves élet.

Ezek után a terület részletes és személyes felderítésének a nehéz munkája következett, mert a közbiztonsági és tábori rendészeti szolgálat szoros megszervezése az adatok nélkül lehetetlen lett volna.

Számbavettük, hogy milyen szovjet vagy katonai berendezkedések, épületek vagy felszerelések vannak, hol vannak ipartelepek, üzemek, bányák, azoknak milyen az üzemképessége? Munkások létszáma? Munkások hangulata? Hol és milyen közüzemek vannak? A lakosság milyen számban maradt vissza? Akik itt van-

nak, milyen nemzetiségűek, foglalkozásúak, kik közülük a kimondottan kommunisták? Azután: milyen a lakosság általános életviszonya? Élelmiszerral el van-e látva s az meddig elég? Állatállománya? Bevetett területek? Általában mindazt fel kellett deríteni, amit egy újonnan felállított őrsön ahhoz, hogy a szolgálat zavartalan legyen és hogy meglepetés ne érjen.

Ezek után, illetve ezekkel párhuzamosan intézkedni kellett a szolgálat rendszeres ellátására. A szolgálati teendők két nagy csoportba tartoztak: 1. Közbiztonsági, 2. tábori rendszet. Az előbbi nem különbözött a háterszág közbiztonsági szolgálatától, a tábori rendszeti teendőket azonban részletezem. Főteendők:

1. Az utánszállító vonalak biztosítása.
2. B. egyének beszerzése és alkalmazása.
3. Katonaszökevények felkutatása és elfogása.
4. Ukrán nemzetiségű katonaszökevényekkel eljárás.
5. Néphangulat megfigyelése.
6. Kémelhárítás.
7. Bandák, szabadcsapatok, megalakulásának, beszivárgásának megakadályozása.
8. Ellenséges propaganda és szabotázs megakadályozása és felderítése.
9. Anyaggyűjtés. Az elrejtett hadianyag és élelmiszer felkutatása.
10. Hirdetményekkel kiadott rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése.
11. Légoltalom megszervezése.
12. Ellenséges ejtőernyős vállalkozás elhárítása.

A portyázó járőröket a fiatalabb évfolyamokból — bár már azok is deresedő fejűek voltak — vezényelték. Mindezekon felül az anyaggyűjtésre is gondot kellett fordítani. A nagy területen ez a munka sem volt könnyű.

A portyázó járőrök elindításával egyidejűleg megindult az anyaggyűjtés is.

Minden őrsön és a tartalékszázadról külön csoportok voltak, akiknek eleinte nem volt más teendőjük, mint az anyaggyűjtés és az elrejtett anyagoknak a felkutatása. Itt igen szemfüles, leleményes, jószimatú emberek voltak beosztva.

Be is jártak hegyet-völgyet, úttalan-utakat, de bizony sokszor hiába, — még sem vették el a kedvüket. Máskor azonban csatangoló, gazdátlan muszka lovakat, teheneket hoztak haza, melyeket a szovjet csapatok hagytak hátra, vagy a szénaboglyák alól kutattak fel gyakran lisztet, búzát s egyéb szemes takarmányt.

A lovakat a vonathoz osztottuk be, az otthonról hozott lovakat és szekereket pedig hazaküldtük. Biztosan megőrültek a gazdáik.

A lovakat és a teheneket egyébként hazahoztuk s a leszerelés alkalmával leadtuk. Az állatokon és élelmiszereken kívül összegyűjtöttük az utak mentén heverő személy- vagy tehergépkocsi maradványokat is. Ezekből sokat kijavítottunk és szolgálatba állítottunk.

A zsákmányolt anyagok elszállítása kezdetben igen nagy gondot okozott, míg végül az országba üresen visszatérő gépkocsikat raktuk meg anyaggal, de a kijavított tehergépkocsijainkkal is szállítottunk. Az anyagot részben Volócra, részben Ökörmezőre és Husztra szállítottuk, egyrészt pedig magunkkal hozva, a leszereléskor a hadtestparancsnoksághoz beszállítottuk.

Az iparüzemekhez, gyárakhoz, raktárakhoz, stb., őrségeket állítottunk, mert ott nagymennyiségű áru és

anyag volt felhalmozva, melyek nagy értéket képviseltek. Itt jutott szerephez a legénység harmadik csoportja: az őrszolgálatos csoport.

A portyázó, az anyaggyűjtő és az őrszolgálaton kívül a honvéd tábori csendőrrjárőrök mellett karhatalmi szolgálatot is teljesített. Ennek meg volt az a jó oldala is, hogy a tisztések és altisztek gyakorlatilag némi szak tudásra tettek szert, így az ügyesebbeket a csendőrök kisebb feladatokra is fel tudták használni.

A honvéd legénység és a csendőrök szolgálati alkalmazásáról a táblázat nyújt tájékoztatást.

A tábori csendőrszakasz, — egy csendőrtiszt parancsnoksága alatt, — a zászlóalj lelke és motorja volt. Szakképzettségüknel fogva a tábori rendszet és közbiztonsági szolgálat szétágazó feladatainál csakis ők jöhettek számításba. Nem is kellett sok idő ahhoz, hogy a táborisapka mellé tűzött kakastollnak meg legyen a becsülete!

Ugyanezt lehetett tapasztalni a századokhoz beosztott csendőrök munkásságáról is.

Itt megemlítem azt az érdekes megfigyelést, hogy a lakosságnak — beleértve az intelligenciát is — feltűnt, hogy a csendőreink a gyanúsítottakat kikérdezik, azokat meghallgatják, sőt védekezésükről még jegyzeteket is csinálnak. Ezt szokatlannak tartották és nem is tudták eleinte megérteni. De ennek volt az eredménye az, hogy lassan-lassan teljes bizalommal fordult a csendőrrjárőrökhöz.

A tábori csendőrszakasztól kivezényelt járőröket, ha a zászlóalj működési területének távolabb eső helyeire kellett kirendelni, személy- vagy tehergépkocsin (létszámtól függött) kerékpáron vagy előfogaton indították útba. Egyébként gyalog vagy kerékpáron voltak szolgálatba vezényelve.

A „B“ egyének beszerzése eleinte nehezen ment, ami természetes is — idegen környezet, helyi és személyi ismeret hiánya, stb. — de később minden tisztnek és csendőrnek megvolt a maga több-kevesebb embere. Különösen a szláv nyelvet beszélők tudtak több „B“ egyént beszervezni.

Különösen a kommunista és az ellenséges propaganda ügyekben, valamint az anyagfelkutatás terén működött jól a „B“ hálózat.

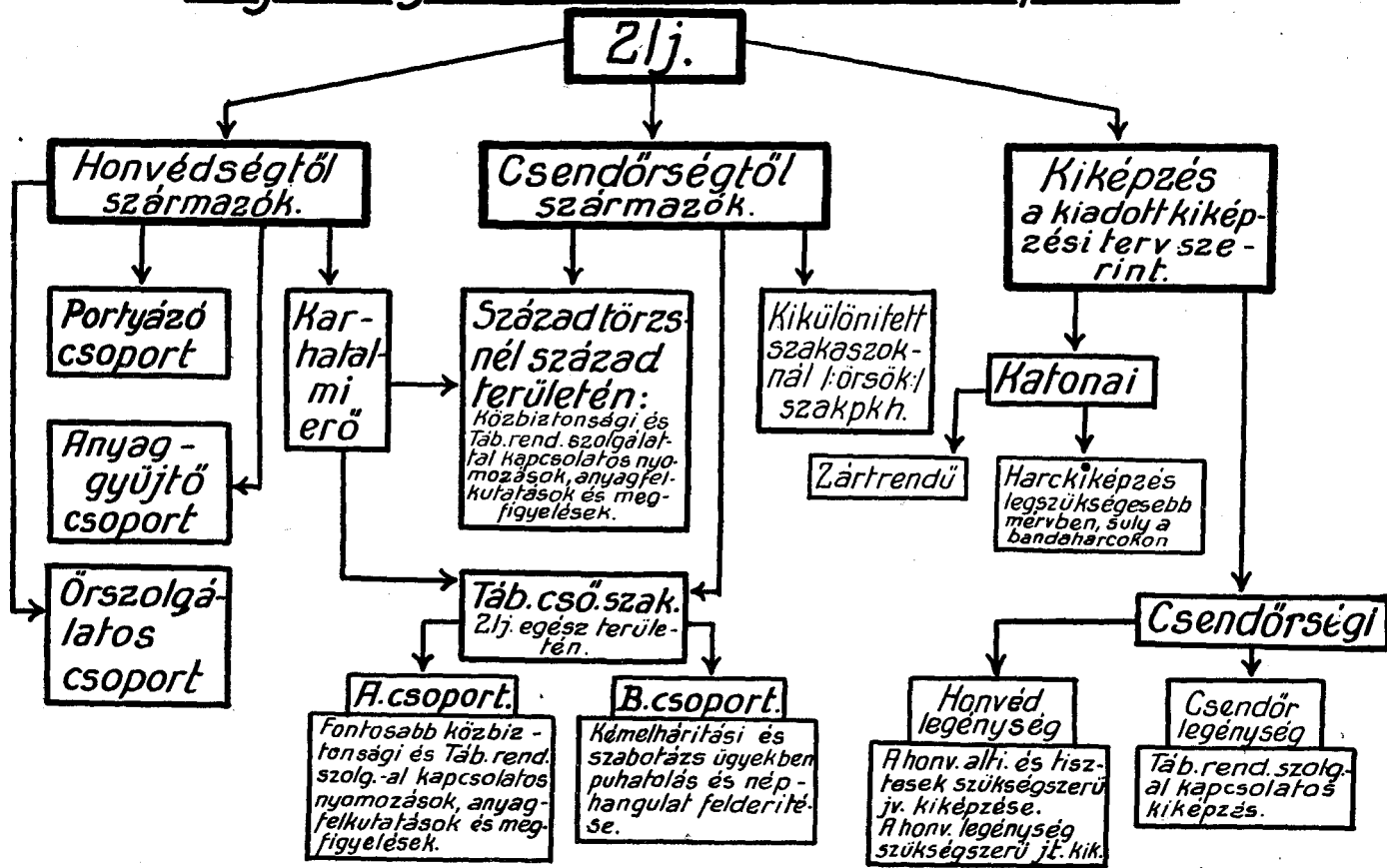
Megszervezésük, irányításuk és működésben tartásuk a tábori csendőrszakaszparancsnok feladata volt. A szakaszparancsnok érintkezett a saját és német K. tisztekkel is a fenti ügyekben, ő adta ki — a zászlóaljparancsnokság előzetes tájékoztatása után — az intézkedéseit a tábori csendőrszakasznál külön e célra alakult csoportnak.

A lakosságnak velünk szemben tanúsított magatartásáról — általában — csak jót lehet mondani. Örömmel, szívesen s mint felszabadítókat fogadtak. Napról-napra jobban pillanthattunk be nyomorúságukba, szegénységükbe, amit ők bizony nem is takargattak. A legtöbbször megnyílt a lelke, féltékenységük felengedett s bizalommal fordultak hozzánk. Intézkedéseinket megértéssel fogadták s azoknak mindenben eleget is tettek.

Amikor bementünk Galicia területére, a termőföldet üresen, vagy a megkezdett művelést befejezetlenül hagyva, a már érésnek indult termést elhanyagolt állapotban találtuk. Nem dolgozott senki. A szerencsétlen népnek pedig üres volt az éléskamrája. Mikor azonban egypár nap múlva látták öreg honvédeinket és kakastollas csendőreinket dolgozni, portyázni, kimerészkedtek

Zlj. szolgálati alkalmazása és kiképzése.

— először félve, majd mindig nagyobb önbizalommal — földjeikre és neki fogtak a munkának.

Mindenki kalaplevéve köszöntött valamennyiünket: „Slavai su Jézu Krisztu“ vagy „Dovizenya“. Láttuk örömeiket, mikor megkondultak a már két év óta bezárt templomok harangjai. A templombajárók, a búcsújárók és zarándokok tömege indult meg a községek és városok utcáin. Útmentén lévő keresztelnél, kápolnáknál térdeplő embereket lehetett látni. Örültek, hogy nem kell állandó rettegésben élniök és figyelni, hogy mikor jönnek a cseka emberei...

Bandák, szabadcsapatok felbukkanásával számolni lehetett, mert nem volt kizárva, hogy az oroszok egyes kisebb erőket szándékosan visszahagytak, vagy esetleg az erdőkben visszamaradt orosz foglyok, akik élelem nélkül voltak, bandákba tömörülve a lakosságot, vagy a csapatokat megtámadják, vagy terrorisztikus cselekményeket hajtanak végre. Már menet közben is, valamint a megszállás befejezése után is, a lakosságtól jelentéseket kaptunk, ily csapatok felbukkanásáról, de azok legtöbbször túlzottak voltak. Ezért a számbajöhető helyeket időnként átkutattuk.

(Folytatjuk.)

Hogy a 150 évet meghaladó török megszállás mit jelentett a magyarság szempontjából, minő rettenetes vérvesztés járt nyomában, azt mindennél jobban illusztrálja az a tény, hogy az 1720-ban adózási célokra elrendelt népösszeírás az egész országban — Horvát-Szlavonország leszámításával — mind össze 3 és 1/2 millió lelket talált s ezek nagyobb része is felvidéki avagy erdélyi volt.

Sebesült honvédeink beszélnek...

Az egyik budapesti honvédkórház betegszobáit látogatom.

Vasárnap délelőtti hangulat. A rádió közvetített Istentisztelet éneke végigzsong a fehér folyosón és a termék kitárt ablakain bemosolyog a kék égbolt.

A sebesült katonák napégette, megviselt arcán az átélt szenvedések nyomait valami szent békesség simítja szét. Szemükben az élet csillogása s ha félkarjuk, féllábuk oda is vészett, bizakodásukat — úgy látszik, — átmentették a doni pokolból.

Ahogy elbeszélgetek velük, látom, hogy kérdéseim nyomán lélekben átrepülnek a kétezer kilométeres messzeséget, visszazárlnak a szürke, iszapos orosz folyópartra és megkísérlik szavakba öltöztetni azt, ami történt és amit elmondani, leírni úgy, ahogy történt, talán sohasem lehet.

*

Bodrog Gyula szakaszvezető a páncélvadászoknál, a „Nimród“ harckocsi műszerkocsiján teljesített szolgálatot. Augusztus 10-én éjjel, állásváltoztatás közben orosz bombázókötélék támadása érte osztágát. A világítóbóják megjelenésére azonnal meg kellett állniok, mert minden mozgás áruló jel ilyenkor és csak növeli a veszélyt.

Ő éppen a gépkocsi sárhányóján állt. A hirtelen fékezéstől a kerekek elé bukott és a kocsi átgázolt rajta. A világítóbója miatt azonban senki sem siethetett segítségére. Körülbelül fél óráig feküdt ott véresen, tehetetlenül s csak az orosz gépek távozása után részesíthették első segélyben.

Az orosz repülők általában éjszaka indulnak támadásra az általunk elfoglalt területek fölé. A terepet ejtőernyővel ledobott világítóbójákkal teszik láthatóvá. Ezek a bóják a földhöz közeledve egyre jobban csökkentik esési sebességüket, majd 40—50 méterre a talaj felett megállnak s mint óriási reflektorok, 100—200 méteres körzetben nappali fényt vetítenek a földre. Világítóképességük 10—15 percig tart, azután feladatukat elvégezve, kihűlt csillagok módjára lehullanak.

*

Pusztá Dezső árkász szakaszvezető századát aknazár telepítésére rendelték ki a Don partjára. A műszaki feladat azonban váratlanul komoly harcfelelősséggé vált. Mikor a folyóhoz közeledtek, igen erős orosz egységekkel találták szembe magukat.

A bolsevisták a Donon — mely ezen a szakaszon csak 40—50 méter széles —, víz alá rejtett pallókon keltek át. A szinttől alig fél méterre sülyesztett és rögzített alkotmányt a szürke, iszapos víz láthatatlanná tette.

Pusztá szakaszvezető az itt kifejlődött harcokban, árkász létére is vérbeli gyalogosként küzdött. Az előretörés lázában jobboldalán hatalmas ütést érzett s csak mikor 10 méteres futás után a puskájához akart nyulni, ébredt tudatára annak, hogy jobb alkarját egy páncéltörő lövedék leszakította. Egyik bajtársa sietett segítségére. Bicskájával a lógó húsdarabokat levágta és ideiglenesen bekötözte...

*

Tóth György honvéd július 23-án Brianszknál, partizánok elleni harcban orosz gyártmányú kézigránátot talált s azt az egyik közeli ellenséges fészekre akarta dobni. Ahogy hozzányúlt, felrobbant. Mindkét szemére vakon és karok nélkül fekszik előttem a kórházi ágyon. Még nem tudja, hogy örök sötétség vár rá, azt hiszi, ha leveszik a kötést, látni fog.

*

Az egyik ágytól fiatal, szőke, mosolygószerű katona lép elé. 19 éves. A gépkocsizó gyalogságnál volt beosztva. Ő is a Don mellett sebesült meg, jobbkarja többől hiányzik.

Önmagáról keveset beszél. A társaitól tudom meg, hogy önként jelentkezett frontszolgálatra és odakint derekasan megállta a helyét. Ez a bátor kis katona megható büszkeséggel tekint a vastag kötésekkel borított karcsonkra. Vajjon fel tudja-e fogni **Potyondi János**, mit veszített, mekkora áldozatot hozott?! Biztosan. Ezentúl balkézzel fog írni, dolgozni és az élet minden mozzanatában, egészen a sírig már csak egy karra számíthat. Ahogy előttem áll frissen, keményen és kisfiús mosollyal beszél, valahogy úgy érzem, talpig férfi, igazi katona szavait hallgatom. Ha eddig nem is volt az, a front és az a páncéltörő lövedék, amely Korotojajknál augusztus 17-én a jobbkarját leszakította, azzá érlelte.

*

Boros Imre gyalogos tizedes feketehajú, kékszemű, izmos fiatal katona. Még aránylag szeren-

csés, mert „csak“ comblövése van, bár dum-dum lövedéktől és csonttronsolással, na de mégsem kellett levágni a lábát.

Cigarettával kínálom. Ot is, a többieket is. Igaz, hogy bőven el vannak látva minden fajttal. Egyikük tréfásan meg is jegyzi: — Annyi cigarettával halmozta el itt a kórházban, hogy bátran trafikot nyithatnánk a készletünkből.

Boros tizedes közben beszélni kezd.

— Voronyezstől délre, 30 kilométerre sebesültem meg az augusztus 10-iki harcokban. Már három hete állunk védelemben a Don partján s ezalatt a sávunkon viszonylagos nyugalom uralkodott. Augusztus 10-én azonban a bolsevisták erős tüzérségi és aknavető tüzet zúdítottak állásainkra s mivel a part az ő oldalukon magasabb volt, mint nálunk, veszedelmesen pontos lövéseket adhattak le. Fokozta a bajt az is, hogy a muszkák nagyobb erővel még az éj leple alatt átkeltek a folyón és a parti bozótokból előszivárogyva, sikerült bevenniük magukat a falu szélső házsorába.

Szakaszom, mely eddig tartalék volt, ekkor kapta a parancsot a beavatkozásra. Megindultunk. Az én csoportomat a zászlós úr vezette.

Ezen a vidéken a falvak a folyóval párhuzamosan épült összefüggés nélküli házsorokból állnak. A szétszórt viskókat sok helyen sűrű bozótos választja el egymástól.

A környéket puskadörrenések és robbanások fűlsiketítő hangzavara töltötte be. Lépésről-lépésre törhettünk csak előre, mert az ellenség biztos fedezékek mögül védekezett. Legtöbb hasznát a kézigránátoknak vettük. Az oroszok igen félnek tőlük, bár ők maguk is tömegesen alkalmazzák.

Az első házakat már magunk mögött hagytuk. A következő épület ablakain is berepült az „üdvözetünk“. Az addigi gyilkos puskatűz elnémult és az ajtóból öt sebesült bolsevista vánszorgott elő feltartott karral. Úgy látszott, csak ennyien maradtak meg.

A zászlós úr elindult felénk és azok is felénk. Ebben a pillanatban egy hatodik orosz jelent meg az ajtóban. Jobbjában kézigránát és karját a zászlós úr felé dobásra lendítette.

Egyedül én vettem idejében észre, mert a többiek a másik öttel voltak elfoglalva.

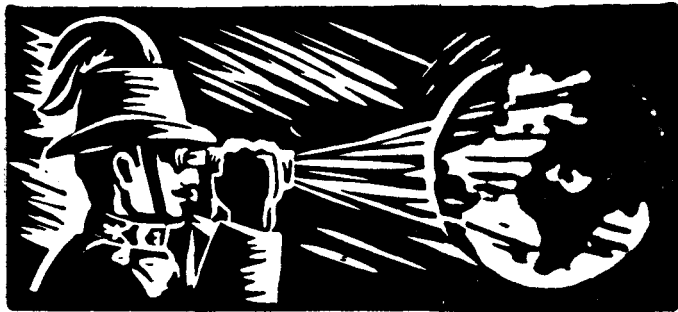
Gondolkozás nélkül dobtam... Telitalálat volt. Még a kezében szorongatott gránátot is szétvitte.

A ház mögül újabb puskatűz dörrent. Társaimtól elválva az épület mögé akartam kerülni, hogy a bolsevisták rejtékhelyét megállapítsam, de alig szaladtam néhány métert, mikor a combomba éles fájdalom hasított. A lövést egészen közlelről kaptam. elestem.

Hogyan kerültek mellém bajtársaim, nem tudom. Csak arra emlékszem, hogy ketten megragadták a karjaimat s az ellenséges túlerő szakadatlan tüze mellett, hasoncsúzva vonszoltak hátrafelé, több, mint egy kilométeren át.

Szétlőtt lábam véresen, tehetetlenül szántotta a talajt, de féláljultan is tudtam, hogy bajtársaim megmentettek az életnek...!

Dr. Bányai László százados.
(Folytatjuk.)

PORTYÁZÁS

Akik a harctéren küzdenek, bizonyára ökölboszorított kézzel fogadták a hazai hírt, hogy az otthoni városokat repülőtámadás érte. Soknak megdobban a szíve az aggodalomtól, ha családjára, kislányára gondol.

A katona a harctéren olyan, mint a jó apa, aki önmagát nem kíméli, de az övét széltől is védi. Minden küzdelmet és veszedelmet vállal, csak a családnak gondja, baja ne legyen. Nem kétséges, hogy ez a repülőtámadás katonáink küzdőszellemére és akarására megerősítő lesz. Ami embertől telik, ők eddig is megtették, ezután még inkább megteszik.

És mi itthon? Remélhetőleg kevesebb lesz a fölösleges gond, az apróskodó panasz, meg a léhaság. Reméljük, hogy ez a néhány bomba is elég sokak felébresztésére, akik a három háborús évet úgy aludták át, mint medve a telet. Egyszerűen tudomásul sem vették a háborút, mert ők maguk ezért vagy azért nem katonakötelesek, a fiúk sem az, a lányok egészen biztosan nem lesz katona, így aztán a háború személy szerint csak valami távoli unokaöccsben, legfeljebb az egyik sógorban érdekli őket, de azokat csak vigyék katonának, mi közük hozzá?

Nem tréfa, hogy vannak ilyen emberek. Minden utcában találni belőlük nehányat. Ők biztosak a dolgukban, őket baj nem érheti. Üzletüket bővítik, lányukat elhelyezték a Protekció Forgalmi R. T.-nál, cipő- és textilanyag-tárolásuk már a következő évtized szükségleteinél tart, ők bebiztosították magukat minden téren, tőlük tarthat a háború, ameddig akar. Ők kibírják és ezt nem titkolják, hanem inkább hivalkodnak vele. Hencsegnak, dicsekszenek, fölényesen mosolyognak, egyáltalában lenézik a sokszázmillió embert, aki vagy a harctéren vérzik, vagy itthon a harcoló katonák sorsán aggódik.

Nos, a repülőtámadás talán felébresztette ezeket is. Legalább az olyanokat, akik a gépek hatósugarába kerültek. Igaz, ők nem mennek a háborúba, de a háború eljött hozzájuk. Bizonyára meglepte őket, mert ennek még a lehetőségére sem gondoltak. Talán felébrednek, megkomolyodnak és ha más nem, legalább a közvetlen veszedelem tudata mégis betereli őket a küzdelem közösségébe, ahol mindannyiunknak ott kell lenni.

Talán csökken bennük a mohóság, amivel az igazi sör, az igazi kolbász, az igazi jó-koszt—jó-ital, meg az igazi békebeli tunyaság után nyújtogatták nap-nap után a kezüket. És nem fognak hencsenni, nem fognak hősi küzdelmet lemosolyogni, nem fognak hitet és keménységet rothasztani maguk körül, egyszerűen azért nem, mert — megijedtek.

És nem fogják kicsiségekkel gyötörni embertársait azok, akiknek a rendkívüli időkhöz és feladatokhoz nincsen szemmértékük. A nyugtalan szórszálhasogatók, akik botrányt csapnak otthon, ha a papucs becsuszott a divány alá és munkahelyükön kilúgozzák az erőt azokból, akiket a sors ilyenek mellé rendelt munkatársakul.

Sokat beszélünk az anyaggazdálkodásról, kétségtelenül fontos is, de sohasem beszélünk az erögazdálkodásról. Az emberi erővel, rugalmassággal, vállalkozó kedvvel való gazdálkodásról, ami pedig legalább annyira fontos, mint a nyersanyag. Jó gazdálkodás nemcsak a harctéren fontos az emberrel, az emberi erővel, hanem itthon is.

Aki másként látja a dolgot, annak vagy a munka-beosztása hibás, vagy pedig túlértékeli a napi feladatokat.

Nagyon vigyázzunk odakint az őrsökön és minden más posztján az országnak, hogy ne pocskoljuk az izmok és az idegek erejét. Ebből legalább akkora tartalék kell, mint akár a puskaporból. Ma olyan feladattal állunk szembe, ami az erőnket nem haladja meg. Elfáradnunk szabad, mert a jó munka mindig elfáradással jár s ezen egyetlen kiadós alvás segít, nem szabad azonban kimerülnünk. Távrolról sem akkorák a mai feladatok, hogy elcsigázottak, kimerültek legyünk. Ahol ez előfordul, nem a feladat tehet róla, hanem az emberek, akik csinálják és akik nem értenek hozzá, hogy a mindenkori feladatokból kihámozzák a lényegest és annak is csak annyi erőt adjanak, ami ahhoz feltétlenül szükséges.

Ma nem szabad kimerültnék lennünk, mert a holnap és holnapután feladatai ismeretlenek. Ha ma mellékes dolgokkal túlhúzzuk magunkat, holnap a lényegesebbre már kevés erő marad s ha a holnapután a legnagyobb feladatokat hozná, akkor mi lesz?

Nem hisszük, hogy bárki be ne látná ezek igazságát, a mindennapi munka láza azonban sodor. Ehhez járul a túlzott becsvágy, hiúság és főleg a pici feladatok imádása, ami annyi embernek érdeme, de egyben nagy bűne is. Imádjuk a pici feladatokat, belefekszünk verejtékeztetve sokszor a semmibe, így akarunk nulla kockázattal óriás érdemeket szerezni a mindennapok apró feladatainak a felfújásával, nem gondolva arra, hogy ezeket az apró hólyagokat az első komoly vihar úgy elfújná velünk együtt a világűrbe, mintha az életben soha egy kracjárnnyi munkát nem végeztünk volna.

Az országnak nyugodt, pihent, éppen ezért bátor és minden feladatra alkalmas csendőrökre van szüksége. Ha ez megvan, akkor az országot baj nem érheti soha, semmiképpen. Ha azonban az apró napi robot kiöli a lendületet és tettekkésztséget, akkor ezt az erőt igazi feladat idején a legragyogóbban ápolt irattár sem pótolhatná az összes előiratokkal és kapcsolatos számokkal egyetemben sem.

Ruhákban nem nagyon bővelkedünk mostanában, ez igaz. Új darabokhoz nem könnyű hozzájutni, hát a régieket kell mindig újítani, csinosítani. Ebben pedig nagy része van az egyéni ügyességnek és gondosságnak. Azt szokták mondani, hogy egyik emberen ég a ruha, másikon örökké tart. Egyiken az új gyengébben mutat, mint másikon a használt. Békevilágban ez a különbség könnyen kiegyenlíthető újabb és újabb ruha rendelkezésével, de most más megoldást kell keresni.

A megoldás abban van, hogy mindenki fokozottan gondolja a ruháit. Tisztogassa, vasalgassa, óvja a szél-től is, amikor lehet. Nem eltanulhatatlan művészet ez, hanem könnyen felépíthető egyszerű szokás. A mindig csinos, rendes öltözötű ember nem valami varázsszernek köszönheti ezt, hanem egyszerűen annak, hogy nem sajnál hozzá naponként egy kis időt és fáradságot. A rendetlen, lompos öltözötű ember voltaképpen lusta ember.

Itt-ott látni az utcán ilyen lompos csendőrt is. Messziről kiált róla a ruha, hogy hetekig nem érzett kefére. Nagyon kiábrándító a lompos öltözötű csendőr. A gyűrött, pecsétetes egyenruha szomorúbb látvány a csavargó ringy-rongyainál, mert a csavargó a ruhájában is azt adja, ami ő maga, senki nem vár tőle többet. Az egyenruhától azonban sokat várnak az emberek.

Azt mondják, hogy nem a ruha teszi az embert. Úgy nagyvonalú köztételnek ez igaz, de csak abban az értelemben, hogy senkiházi ember hiába cifrálgodik és divatozik, akkor is csak senkiházi marad. Ez még nem az, hogy a külső nem fontos. A ruha nagyon is fontos.

A csendőr mindig híres volt kifogástalan öltözetről, szinte fogalommal lett e téren is. Ha most ellaposodunk, vége lesz ennek a hírnek s vége lesz más szépek és jóknak is, amit rólunk hisznek az emberek. Elhanyagolt öltözetben tekintélyt tartani nem lehet.

Két találkozás.

Írta: DARVAS JÓZSEF tiszthelyettes, Kassa.

1942 március 25.

Ekkor láttam daliás alakját először. Könnyű tavaszi szellő tujagalt, az ég valószínűleg kék volt és oly közelről látszott, hogy a Dóm tornyának keresztje szinte elérte a kék boltozatot. A kassai Dóm tornyán nemzeti zászlót lengetett a friss szellő és zászlódíszben volt a város. A Nagyságos Fejedelem városa, az ősi kuruc Kassa, falai közé várta Magyarorszag Főméltóságú Kormányzóhelyettesét, vitéz nagybányai Horthy Istvánt.

Az utcákon ott volt a város apraja-nagyja. Magyarruhás nők, férfiak, ragyogó egyenruhák, szegényes öltözetek összekeveredtek. A drága ruha és a szegényes öltözet alatt egyforma magyar szív dobogott. Ünnepi csend, várakozás, izgalom fűtötte az embereket.

— Horthy! Horthy! — harsant fel az üdvözlés, kalapok, kendők a levegőben. A szívekből a szeretet forrósága csapott feléje, aki kipirult, boldog arccal fogadta a kurucok unokáinak mélységes szeretetét és hódolatát.

Repülőfőhadnagyi ruhában úgy állt előttünk, mint a férfiaság, az erő mintaképe, nemzeti reménységünk, a jövő biztos záloga, nemzeti nagyságunk letéteményese.

Még most is élénken látom délceg alakját, amint feszes tartással fogadta az elvonuló honvéd csapatok tiszteletadását.

1942 augusztus 24.

Ismét falai közé várta a Nagyságos Fejedelem városa, az ősi kuruc Kassa Magyarország Főméltóságú Kormányzóhelyettesét, vitéz nagybányai Horthy Istvánt.

Az ég ugyancsak kék volt, de apró fellegek el-eltakarták a napot s árnyat vetettek a városra. A Dóm tornyán gyászlobogót lengetett a szél és gyászbaborult a város. Az emberek szemében nem az öröm, nem a lelkesedés, hanem a mélységes gyász-könnyei csillogtak.

A hősi halottat várta Kassa népe.

A drága ruha és a szegényes öltözetek alatt egyforma fájdalmasan dobogott a magyar szív s a forró imák szálltak az Egek Urához, a szeretet hullámai szálltak Budavár felé. Istenem, adj erőt a csapás elviseléséhez!

Hangos zokogás tört elő a mellekből a Rákóczi-lepellel letakart barna koporsó láttára.

A nemzeti lepel ráborult a koporsóra, betakarta a Hős halottat.

Zokogott a nép és folytak a könnyek.

Az a daliás katona, akit ezelőtt 5 hónappal oly szeretettel fogadtunk keblünkre, nincs többé!

A kegyetlen sors a legértékesebb magyar fa legszebb hajtását tépte le!

Fülembe csengenek a miniszterelnök úr szózatának befejező szavai:

„Mert ilyenek az apák és ilyenek a fiúk, örök a magyar!”

Az első hősi halott a falumból.

Írta: SZABÓ DÉNES őrmester.

Otthon voltam a falumban nemrég, egy vasárnapon. Csöndes, görbeutcájú falu az enyém. Dunántúli, sok akácfa van benne, patyolat házai vannak, széles szérűskertjei és édes-kegyes dombos határa. Jótermő, széles, hogy mindenkinek jut belőle. Olyan búza terem ott, mint a folyó színarany és olyan mélységesen szép fű nő a kaszálókon, hogy alig bírják levágni a legények. Pedig jó kaszásfajta terem ott.

A határ szélén gyönyörű erdő van. Mély, titkos, mint a szép mesék. Nagy, sudár, fényeslevelű fák vannak ott és vadgalamb szól benne szüntelen.

A másik határszálon pedig — amerről én hazajárok — egy kis patak csörgedez. De nagyon szép patak ám ez. A vize tiszta, mint a fényes gyémánt, a két partján hajlóslevelű sás terem, meg örökké harmatos kékefelejt, olyan szépséges-szép, mint a tündérlányok szeme. A neve is olyan kedves, tiszta és egyedüli — Hunyor —, hogy nincs olyan még egy a világon. Ez a kis patak fogad engem mindig, amikor hazatérek. És mikor megállok a kedves, háromlépés széles kőhidján, valami végtelen tiszta öröm érzik a szívemben és boldog vagyok, hogy — hazajöttem.

Szép, messzelátzó, sudár tornya van a falum templomának, mély, tiszta és meleg a harangszava, miként az imádság. A templom nagy, hűvös és vastagfalú, mint a régi várak. Szépen zeng benne az ének és nagyon jól esik az imádság. Csöndes, szépszavú papja van, az Úrasztalán nehéz bársonyterítő, rajta arannyal himzett szőlőfürtök, búzafüzér és aranypohár: bor, búza, békesség.

Mindig elmegyek a templomba, amikor otthon vagyok, hát most is elmentem. Ezen a vasárnapon különösen sokan jöttek el a templomba. Azért, mert most érkezett hivatalos hír arról, hogy a háborúba vonult falubeliek közül egy — ebben a háborúban az első — elesett a harctéren. Kun Géza honvéd meghalt.

a hazáért. A pap is erről beszél, széphanon, teli fájdalommal, de hitetadón és hívő-bízó megnyugvással: Legyen meg a Te akaratod. Azt mondja a pap, hogy ebben a végtelen nagy háborúban egy a lényeges, az, hogy mi az Isten oldalán legyünk. Akkor nem kétséges a győzelem, akkor nem hiábavaló a Kun Gézáék hősi halála. Mivel pedig mi mindnyájan szentül tudjuk, hogy az Isten oldalán harcolunk, ellenségeink pedig az Isten ellen, szentül hiszünk a győzelemben is. Aztán imát mond a falu hős fiáért. Imádkozik, hogy a hős, aki ott messze idegen földön elesett a magyar határok, a hazai föld védelmében, nyerjen a távoli rög alatt olyan nyugalmat, mintha az itthoni hant takarná, mintha fejfáját az itthoni erdő fájából faragták volna, mintha sírjára itthoni cserlevélből és nefelejtsből fontunk volna koszorút. A harangszó pedig, a szépszávu, imádságos itthoni harangszó találja meg az utat oda a nagy-nagy messziségbe, ahol a halott hős nyugszik, vigye el az itthoni erdő-mező illatát, színét-szavát és nyugtassa boldog álmokra azt a hős, halott szívet ott az idegen porban.

Hosszan imádkozott a pap és könnyes szemmel, meghajtott fejjel hallgatta a feketébe öltözött gyülekezet.

Templom után meghúzták a harangokat a sudár toronyban és az a szép ünnepi, imádságos harangszó, tudom, elvitte oda messze, Kun Géza halott honvéd sírja fölé mindazt, amit a pap imádságában rábizott és hiszem, hogy a halott szív megérezte, amit a faluja harangszava mondott.

Csak véletlen vetődtem haza erre a napra, vagy — ki tudja — talán nincs véletlen, hanem valami tudatlan megérzés vezetett haza, hogy falum hősi halottjától én is elbúcsúzhassam. (Nagyon sajnálnám, ha nem így történt volna.)

Kedves földi, kedves bajtárs, Isten veled! Te már nem látod meg falunk tornyát, nem léped át a Hunyor, az édes-kedves hazai gyémántpatak hidját, téged nem köszönt külön minden fája, bokra, lombja, levele az itthoni erdőnek, te már nem veded ekédat a hazai föld meleg barázdájának, nem vágod kaszádat a Hunyor lánjának tengermély fűvébe, nem nézed többé a kék eget, a bodros felhők színét a falunk felett, nem hallgatod a vasárnapi orgonaszót a templom padján, nem újjonghat a lelked, — mint újjong az ember, amikor hazatértében befordul vele a szekér a falu utcájába, hogy szeretne örömeiben beköszönni minden házba, hogy adjon Isten, megjöttem, emberek!.. Te már nem látod színről-színre azokat, akiket szerettél itthon, a te Anyád hiába vár vissza téged. Te elmentél és elesél ott messze értünk, a hazáért, a fajtáért, a faludért és mindazért, amit már nem láthatsz testi szemekkel soha. Neked azt szánta osztályrészüll az Úr, aki teremtett mindnyájunkat és teremtette nekünk ezt a páratlan földet, azt adta osztályrészüll, hogy odaadd 23 éves életedet ezért a földért. Te a kiválasztottak közé soroltattál, akiktől mindent követelt az Úr. És te odaadtát mindent, boldogan, bátran és hősi lelked boldogan, büszkén szállt át a megdicsőültek országába, ahova Csaba királyfi óta minden hős halott magyar vitéz költözik.

Én külön, igaz hálával köszönöm neked ezt a legnagyobb áldozatot, a hősi halált. Köszönöm a kedves falunk, a határ, az erdő, a gyémántpatak, a sudár torony, az orgonás templom, az imádságos szép harangszó, az Úrasztala, a bor, búza, békesség, köszönöm a

Hazánk helyett, hogy életedet adtad értük. Példád és neved örökké él közöttünk.

Isten veled földi honvéd, legyen osztályrészed örök fény és dicsőség odafenn, legyen örök áldás a porodon ott a hősi sírban és szálljon el föled minden időben örök békével az itthoni harang imádságos szava...

EMÉKEZZÜNK!

Kövendi Sándor csontosai őrsbeli próbacsendőr az orosz csapatok megfigyelése közben saját szuronyába esett és Ungváron 1914 szeptember 18-án meghalt.

Csatári Imre füzesabonyi őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az orosz harctéren, Homonnán, 1914 szeptember 25-én ragályos betegségben meghalt.

Gál András nagygáji őrsbeli csendőr a Fenyves-völgynél vívott harcban 1914 szeptember 25-én elesett.

Pálfi János nagylycskai őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az oroszokkal Mikuliczynnál vívott ütközetben 1914 szeptember 25-én elesett.

Papp Arzén tiszthelyettest, a szirmabesenyői őrs parancsnokát, egy ellenszegülő 1932 szeptember 23-án Sajóbáonyban halálra sebezte.

Szabó Dezső győri őrsbeli őrmester és járőrtársa, **Kiss Gábor** próbacsendőr motorcsónak elsüllyedése következtében 1933 szeptember 26-án a Dunába fulladtak.

Gajdán Mihály bárányosi őrsbeli csendőr a szerbekkel a bárányosi szigeten vívott harcban 1914 szeptember 27-én elesett.

Rosch Gyula csikszeredai szárnybeli próbacsendőr, az oroszokkal Mikuliczynnál vívott ütközetben 1914 szeptember 27-én elesett.

Devánszky János őrsvezető, címz. őrmester, a kókai őrs parancsnoka, 1909 szeptember 26-án Kókán egy ortámadótól szenvedett sebesülésében 1909 szeptember 28-án Budapesten meghalt.

Kota Lajos újaradi őrsbeli és **Szell Ferenc** temesvári szárnybeli csendőrök az oroszokkal Alsóvercekénél vívott ütközetben 1914 szeptember 28-án elesetek.

Lankó Mór járásőrmestert, balmazújvárosi járás- és őrsparancsnokot 1913 szeptember 29-én Balmazújvároson meggyilkolták.

Szekeres Sándor őrsvezető, címz. őrmester, a cigánuli őrs parancsnoka, a románokkal vívott harcban a Koppen-hegyen 1916 szeptember 29-én elesett.

Ivácson Mihály őrsvezető, címz. őrmester, a beret-halomi őrs parancsnoka, 1916 szeptember 29-én román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Németh József őrsvezető, címz. őrmester, a homoródszentmártoni őrs parancsnoka, 1916 szeptember 29-én Székelyszentmihálynál román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Imecs Péter nyugáll. csendőr és **Veress Géza** gyer-gyóbékási őrsbeli csendőr a románokkal 1916 szeptember 29-én Csehétfalvánál vívott ütközetben elesett.

Takács József lajtakátai őrsbeli csendőrt 1911 szeptember 30-án egy fegyveres csavargó a zurányi vasút-állomás mellett agyonlőtte.

Mezei József és Tiboldi Lajos csikszeredai szárnybeli csendőrök 1916 szeptember 30-án a Tolvajostetőn román hadifogságba estek, ahol meghaltak.

Hantos János győri és Kéri Pál rédei őrsbeli csendőr, címz. őrmesterek, a románokkal 1916 szeptember 30-án Tordátfalvánál vívott ütközetben elesetek.

Már István nagymegyeri őrsbeli csendőr 1914 őszén az orosz harctéren elesett.

Farkas János nyugáll. őrsvezető, címz. őrmester, a verestoronny-vámi őrs volt parancsnoka, a román betörés alkalmával, 1916 szeptemberben a Hargitán elesett.

Bürger Márton szikesfalusi őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az Orsovú-körül harokban 1916 szeptemberben román hadifogságba esett, ahol meghalt.

KATONAI ISMERETEK

A hátszág légvédelme.

Irtá: TOLNAY LAJOS vkb. százados.

A hátszág megvédeése az ellenség repülőátadásaitól nemcsak az országvédelem szempontjából fontos, hanem a jól megszervezett légvédelem biztosítja a zavartalan munkát és a termelés folytonosságát. Állami érdeké vált tehát a hátszág légvédelme, hogy ezáltal is növekedjék a nemzet ereje.

A tulajdonképpeni légvédelem alapja az országvédelem biztos megszervezésének, amely lehetetlenné teszi, hogy az ellenséges repülőátadás készületlenül érje a hátszág lakóit. Az ellenséges légitámadás el nem kerülhető, de a légvédelem és légoltalom eredmé-

nyesen működhet abból a célból, hogy az ellenséges repülőátadás hatását minél kisebbre csökkentse. Viszont a légvédelem és légoltalom csak akkor lesz eredményes, ha az ellenség támadása nem váratlan és meglepetésszerű.

Első teendő tehát az ellenséges repülőátadásról való értesülés, hogy a veszélyeztetett terület felriasztható legyen. Fokozatosan érvényes itt az az örök katonai igazság, hogy a legjobb jelentés is értéktelen, ha nem érkezik idejében. A légvédelemmel kapcsolatos jelentéseknek gyorsan és pontosan kell érkezniök, lehetőleg abban a percben, amikor az ellenséges légierő az ország határát átrepülte.

A hátszág légvédelmét szolgáló jelentőszolgálatot úgy kell tehát megszervezni, hogy az az ellenséges repülőök számát, fajtáját és magatartását mielőbb közölhesse. Ezt a közlést meg kell kapnia az érdekelt terület minden városának és községének, nagyobb ipari- vagy gyártelepnek, a légvédelmi tűzfegyvereknek és a vadászrepülőöknek is.

A hátszági légvédelmet ellátó jelentőrendszer az egész országot behálózó szervezet, amely figyelő-őrseivel látja el a figyelést. Ezek az őrsök valóságos gyűrűket alkotva, a kerületükhöz tartozó központok útján, az országos központtal állanak összeköttetésben.

Figyelő-őrökre csak válogatott látású és hallású, élénk észjárású emberek valók, akik távcsővel feltétlenül felismerik a közeledő repülőgépek minden fajtáját.

Ha ellenséges repülőgép érkezik, a figyelő-őrök azt távbeszélő útján jelentik a központnak. Bármennyire is kívánatos volna a különálló légvédelmi távbeszélő vezetékek kiépítése, ez mégsem lehetséges, mert igen

Légvédelmi fülelő őrs.

Munkában a fényszóró.

drága. A jelentéseket tehát a mindenütt meglévő állami távbeszélővezetékeken keresztül kell továbbítani. Ez nálunk automata-rendszerrel történik, mely az egész világon a legökéletesebbek közül való, feltalálója magyar katonatiszt.

Legjobb volna, ha már az ellenséges repülőgépek felszállásakor értesülnénk a bekövetkező támadásról. Ez természetesen nem lehetséges, így tehát arra kell törekedni, hogy minél hamarabb hírt kapjunk az ellenséges gépek közeledéséről. A rádiólokátor, vagyis rádió helyzet rögzítő-gép segítségével már az idegen ország területén megállapíthatjuk azt, hogy közeledik-e valamilyen ellenséges gép a saját ország felé? Ugyanis az ország területén felállított rádióállomások az ellenséges ország felé rádióhullámokat sugároznak ki. Ha egy ellenséges repülőgép ezekkel a rövidhullámokkal behálózott területre ér, akkor a rövidhullámok visszaverődnek és azok a bizonyos helyen felállított vevőkészülékeken rögzíthetők. Három ilyen pontból visszavert sugár segítségével az ellenséges gép helyzetét pontosan meg lehet állapítani.

Több külföldi államban már figyelemreméltó eredménnyel használják ezeket a helyzet rögzítő-készülékeket.

A légvédelmi figyelőszolgálat legnehezebb része annak megállapítása, hogy a közeledő gép saját-e, vagy ellenséges? Ehhez a levegő figyelésén kívül: a saját repülőgépeknek minden fajtáját is pontosan ismerni kell. A köd, a felhő igen akadályozza a megfigyelést, sokszor egész kis magasságban teljesen felismerhetetlenül repülhetnek el, még tekintélyesebb számú gépek is!

Korszerű légvédelmi ágyús üteg tüzelőállása.

Légvédelmi géppágyú.

A mostani háborúban a szövetséges csapatok repülőgépeit sárgaszínű jelzéssel látják el, mely a könnyebb felismerést segíti elő. Mivel azonban az ellenséges gépek is alkalmazhatják megtévesztésként ezt a jelzést, szükségessé vált másfajta megkülönböztető jelek alkalmazása is. Ilyenek lehetnek a rádiójelek, a különféle fény- és a színes rakétajelek. Ezeket természetesen naponta kell és lehet változtatni.

A repülőgépek felismerését igen elősegíti a gyakori oktatás, amikor is a legfontosabb gépekről fényképeket, kicsinyített mintákat, rajzokat kell bemutatni.

Az ellenséges repülőgépek támadásának elhárítása támadó- és védőeszközökkel történik. A levegőben való elhárításra vadászipülőgépeken kívül a léggömbzár is szolgál. A léggömbzár felbocsátott léggömbök sorozatából áll, melyet az első világháborúban az olaszok alkalmaztak először Velence megvédésére. Később Angliában és Franciaországban is használták őket. Még most sem kiforrottak a nézetek a léggömbzár hatékony alkalmazásáról, vannak barátai, vannak ellenzői.

2—300 m³ köbtartalmú egy-egy léggömb, melyet 2—3000 m magasra bocsátanak fel. Töltésükre hidrogént használnak, ami igen megdrágítja alkalmazásukat. Sakktáblaszerűen állítják be őket, 2—3 vonalban veszik körül a megvédendő épületet, terepet stb. Alkalmazásuknál igen fontos az időjelző szolgálat, mert a villámcsapásra rendkívül érzékenyek.

A léggömbzárakon kívül sárkányok feleresztésével is kísérletek folynak, amelyek jóval olcsóbbak, mint a léggömbök.

A légvédelem másik fontos része, hogy a hátszországban megfelelő óvóhelyek álljanak rendelkezésre. Ezek az óvóhelyek a föld alatt épülnek és tartósságuk szerint lehetnek törmelékek-, gáz-, szilánkok- és bombák ellen biztosítók. Van olyan óvóhely is, melynek tetőzete akkor sem szakad be, ha akár 250 kg-os repülőbomba telitalálata is éri. Igen jól megfelelnek óvóhelyi célokra a szükség-óvóhelyek, magyarul a pincék. Az emeletes házakba becsapódó bomba egy-két emeleten való áthaladás után felrobban és ha legalább még egy emelet van a pincéig: a pince nem omlik össze. Varsó bombázásánál pl. 12.000 elpusztult ház közül csak 70 pince szakadt be. Igen fontos tehát a pincék helyes előkészítése!

Ha a pincét úgy készítik elő, — főképpen a pincéből kivezető vezérviazt — hogy azt a leomló falak és gerendák ne torlaszolhassák el, akkor a pince majdnem 100%-os védettséget nyújt.

Mivel az ellenséges repülőök nappal is, éjszaka is támadhatnak, igen fontos az éjszakai elhárítás megszervezése. Az éjszaka sötétsége elősegíti az észrevétlen berepülést és az éjszakai bombázást. Bár az elsötétítés hatásos védőeszköz ellene, de az éjszakai bombázás mégsem akadályozható meg. Megtévesztő építkezések sikerrel járnak akkor, ha a valóságos építményeket előzőleg megfelelően burkolják. A burkolást nem csak

a kivonuló csapatok fegyverein és járművein, hanem a hátszágban is alkalmazni kell. Különösen a repülőtereknek burkolással színlelt építkezésekkel való eltüntetése fontos feladat.

Hatalmas burkolási munkákat végeztek a bolsevisták Moszkvában, ahol a Kreml épületét igyekeztek burkolás útján eltüntetni. Ugyanis a Kreml környékén lévő Moszkva folyó jellegzetes kanyarban folyik, úgyhogy a Kreml épülete már messziről jól kivehető. A bolsevisták burkolóháló segítségével eltüntették a folyókanyart és a Kreml épülettömbjét is, de mégsem érték el vele semmi eredményt, mert a német légi fényképezés már jó előre pontosan bemérte ezt a területet is.

Az ellenséges repülőtémadásnál a lakóházak védelméről is gondoskodni kell, hiszen ezek alkotják a községet, a várost és a bennük lakó családok: a nemzetet. A repülőtémadás okozta tüzeket eloltani, a sérülteknek azonnal segínyt nyújtani: már a légitémadás utáni első percekben szükséges! Ezt pedig csak úgy lehet elérni, hogy minden házban megfelelő szervezet működik erre a célra. Ezért fontos a lakósság légoltalmi kiképzése és gyakorlása. Nem lehet az egyes épületek légvédelmét hozzá nem értőkre bízni, mert ilyen esetekben csak többet ártanak, mint használnak.

A gondosan megszervezett légvédelem és légoltalmi mentőszolgálat igen sok nagyobb kárnak veheti elejét, ha már a kezdetben céltudatosan és erélyesen lép fel!

Erre igen jó példát mutatnak az angolok által bombázott német városok. Hamburgban pl. egy hadirokkant iparos fellépésének és légvédelmi iskolázottságának köszönhető, hogy egyik alkalommal alig pár háztető égett csak le a bombázott munkásnegyedből. A hadirokkant iparos mintegy 80 főnyi embert irányított céltudatosan, akik az égő háztetőket villámgyorsan eloltották. A korszerű légoltalmi szervezetnél a háznál keletkezett tüzet a saját légoltalmi őrség fojtja el. Ha az ő munkájuk sikertelennek bizonyul, csak akkor hívják a tűzoltóságot. Ha a házat nagyobb bombatalálat éri, azonnal megjelennek a mentőosztagok, melyek percnyi késedelem nélkül a mentéshez fognak. Átkutatják a házat és környékét, hogy nincs-e ott befulladt (fel nem robbant) bomba? Ezt ártalmatlanná teszik, majd a beomlott falak és gerendák eltávolításával igyekeznek a bentmaradtakat megmenteni. Megállapítják, hogy hányan tartózkodtak a bombázás idején a házban és így kutatnak mindenki után. A sebesülteket megfelelő segélynyújtásban részesítik, a lakás nélkül maradtakat pedig elhelyezik. Azonnal megfelelő deszkázást húznak a bombázott ház elé, hogy annak látványa ne hasson megfélemlítőleg a többi lakósságra. Már másnap megkezdődik a ház kijavítása, illetőleg lebontása...

A korszerű légvédelmi és légoltalmi szolgálat igen fontos és a nemzet érdekeit védő feladatkör!

Magyarország szántóterülete a Délvidék nélkül 13.5 millió kat. hold. Ennek a területnek 28.3%-a van búzával bevetve. Búzánk kiválóságát a külföld is ismeri. Reginában (Kanada) megállapították, hogy a magyar Bánkúti, valamint Székács-féle búzafajták minőségileg egyértékűek a világhírű Manitoba I. búzával.

CSENDŐR LEKSZIKON

29. Kérdés. *Meghalt ember nyakáról egy 80 pengő értékű arany nyakláncot ismeretlen tettes ellopott. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy a lopást egy szabadságon lévő, asztalos mesterségű katonai egyén, aki a koporsó elkészítését vállalta, a hulla hosszának megmérése közben követte el. A hulla a halálozás helyén, magánházban ágyban fekszik. Hogyan minősül a katonai egyén cselekménye és el kell-e őt fogni emiatt?*

Válasz. A kérdés az u. n. temetői lopás minősítésére vonatkozik. Erről a következőket kell tudnunk:

A Btk. 336. §. 2. pontja szerint, a dolog értékére való tekintet nélkül büntett a lopás, ha: „temetőben, a holtak emlékére rendelt, vagy holttesten lévő tárgy lopatik el”. Régi vita tárgya, hogy e szövegben a: „temetőben” szó csak a holtak emlékére rendelt tárgyra vonatkozik-e, vagy pedig általában a holttesten lévő tárgyra is.

Nem kétséges ugyanis, hogy a holtak emlékére rendelt tárgynak csupán a temetőből való ellopása minősül büntetendő dolog értékére való tekintet nélkül, mert itt a törvény nem annyira magát a lopást, mint inkább a temetőhöz és a holtak emlékéhez fűződő kegyeletes érzés megsértését kívánja a súlyosabb büntetéssel megtorolni. Nem sérti meg azonban a kegyeletes érzést az, aki olyan tárgyat, amely általános rendeltetése szerint a holtak emlékére van ugyan rendelve, nem a temetőből, hanem a készítőtől, raktárból stb. lop el. Nem büntett tehát pl. egy 150 pengő értékű sírkőnek a sírkőraktárból való ellopása, ha egyébként más büntetendő körülmény nincsen. Meg kell itt egyébként jegyezni, hogy temetőn nemcsak az e célra rendelt, bekerített sírokkal betelepített és sírkövekkel ellátott terület értjük, hanem pl. a kertben lévő magántemetőt, vagy a harcok színhelyén, vagy azok közelében lévő hősi sírokat is, akkor is, ha nem fekszenek általános értelemben vett temetőben.

Ami a szakasz második részét illeti, hogy t. i. a holttesten lévő tárgy ellopása mindig büntett-e, vagy csak akkor, ha a holttest a lopás idején temetőben feküdt, ez jogászai körökben vita tárgya. Akik azt állítják, hogy a holttestnek nem kell a temetőben feküdnie ahhoz, hogy az azon elkövetett lopás a dolog értékére való tekintet nélkül büntetendő minősüljön, a Btk. 336. §. 2. pontjának miniszteri indoklására hivatkoznak, amely szerint itt a minősítés indokát nem annyira a hely, mint inkább a lopás tárgyának minősége képezi. Azzal is érvelnek, hogy a kegyeletsértés szempontjából közömbös, hogy a holttest hol volt akkor, amikor arról a tettes a tárgyat elvette: temetőben-e vagy más hol? Végül azt is felhozzák, hogy ha a „temetőben” szó mindkét esetre: vagyis a temetői lopásra és a holttesten lévő tárgy ellopására is vonatkoznék, akkor utána vesszőnek kellene lennie; így, vessző nélkül csak a holtak emlékére rendelt tárgyra vonatkoztatható, a holttesten lévőre nem.

A Kúria úgy döntött, hogy a holttesten lévő tárgy ellopása csak akkor minősül a Btk. 336. §. 2. pontja szerint, ha az elvétel temetőben történt. Így a Kúria nem minősített, hanem közönséges lopásnak minősítette a Dunából kifogott hulla gyűrűjének, nem temetőben fekvő holttesten lévő tárgynak, öngyilkos órájának, megöltél lévő pénznek ellopását. Ezzel a döntéssel a csendőrség számára is el van döntve a kérdés: a vitában nem veszünk részt, hanem a döntvényhez alkalmazkodva a hulláról való lopást csak akkor minősítjük büntetendő, ha a hulla a lopás alkalmával temetőben volt. Erre az álláspontra helyezkedik a csend-

őrségi Btk. is az I. kötet (1940. évi kiadás) 706. oldal 1. bekezdésével adott magyarázatában.

A fentiek ismeretében most már könnyen eldönthető az is, hogy a gyanúsított katonai egyént el kell-e fogni. Mint-hogy csak vétségéről van szó és mert a kérdésben foglaltak szerint a megszökéstől nem kell tartani, az elfogására nincsen szükség.

30. Kérdés. *Közellátási visszaélések gyanuja miatt több személy ellen nyomozás folyik. A gyanúsítottak őrizetben vannak. Három fiatalember megbeszéli, hogy a gyanúsítottak hozzátartozóitól pénzt szereznek olyan módon, hogy magukat katonai ügyosztálybeli tisztviselőknak állítva, megígérik, hogy bizonyos összeg ellenében kieszközik az őrizetbevettek szabadlábrahelyezését. Erre a célra több személytől 1000—1500 pengőig terjedő összegeket vettek át. A fiatal emberek egyike — az előzményeket nem említve — meg is kíséri, hogy egy befolyásos ismerősét a szabadlábrahelyezés ügyének megnyerje, de ez nem sikerült neki. Hogyan minősül a fiatal emberek cselekménye? 2. A gyanúsítottak köztisztviselői minőségük igazolására egy leventeparancsnokság vettemző bélyegzőjével és körbélyegzőjével ellátott igazolványt hamisítottak. Okirathamisításnak minősül-e ez a cselekményük?*

Válasz. A gyanúsítottak cselekménye kimeríti az 1942: X. t.-c. 5. §-ában meghatározott: „Befolyással üzérkedés” büntetést. E törvényhely szerint ugyanis az, aki a maga vagy más részére vagyoni előnyt követel vagy fogad el a végett, hogy valódi vagy színlelt befolyását valamely hatóságnál vagy közhivatalnoknál magánérdek előmozdítása végett érvényesítse, vétséget követ el. Őt évig terjedhető börtönnel büntetendő büntett azonban a cselekmény akkor, ha a befolyásával üzérkedő a cselekmény elkövetésekor magát közhivatalnoknak stb. adja ki.

A cselekmény csalásnak is minősíthető ugyan, mert az az állítás, hogy a megkárosítottak hozzátartozóit a gyanúsítottak szabadlábra tudják helyeztetni, kimeríti a fondorlat fogalmát, a Btk. 381. §. 1. pontja pedig a csalást az okozott kár összegére való tekintet nélkül büntetné minősíti, ha a csaló annak elkövetése végett közhivatalnoki jellegű vagy hatósági megbízást színlelt, mégis célszerűbb a cselekményt az 1942: X. t.-c. 5. §-a szerint minősíteni, mert ez utóbbi törvény éppen a közéleti tisztességet kívánja különös védelemben részesíteni, amelyet a gyanúsítottak a cselekményük által veszélyeztettek.

A befolyással üzérkedésre eddig a büntető jogszabályainkban nem lehetett kifejezett rendelkezést találni, s éppen ezért kellett a törvényhozásnak az 1942: X. t.-c.-et megalkotnia. Ha egyes esetekben a kir. ügyészség család címén vádat is emelt amiatt, hogy az elkövető befolyást színlelt és ezzel a hozzáfordulót vagy mászt megtevesztett, az eljárás gyakran felmentéssel végződött, mert a fondorlatot nem mindig sikerült bizonyítani. Az elkövető ugyanis rendszerint elég óvatos volt ahhoz, hogy a kapott összeget sikertelenség esetében visszafizette vagy kimutatta — mint a jelen esetben is — hogy az ügyben valóban „fáradozott”, hogy neki is költségei merültek fel stb. Megvolt az a reménye is, hogy az általa elváltat ügy az ő közreműködése nélkül is kedvező befejezést nyer és akkor a megbízója nem fog neki szemrehányást tenni.

Nem kell fejtegetni, hogy az ilyen eljárás mennyire alkalmas a közhatalóságok tekintélyének lerombolására. Az a közmeggyőződés, hogy a közhivatalokban nem a törvény és az igazság, hanem megfizetett közbenjárók mesterkedése dönti el az ügyeknek így vagy amúgy történő elintézését, az állami élet erkölcsi alapjait is megrendítheti, a tapasztalás szerint pedig éppen a legszegényebb, legtudatlanabb, legkétségbeesettebb kérvényezők az ilyen kizsákmányoló műveletek áldozatául.

A kérdés szerint a gyanúsítottak abból a célból, hogy közhivatalnoki minőségüket a sértettek előtt igazolják, maguknak igazolványokat hamisítottak. Úgy látjuk azonban, hogy ezek nagyon kezdetleges hamisítványok voltak; elvégre egy leventeparancsnokság vettemző bélyegzőjével ellátott igazolvánnyal csak valóban egészen műveletlen és hivatalos dolgokban teljesen járatlan embereket lehet megtevesztetni. Nézetünk szerint tehát a gyanúsítottak e cselekménye nem minősíthető külön okirathamisításnak, ellenben bizonyítékul szolgálhat arra, hogy valóban közhivatalnokoknak adták ki magukat. Ennek bizonyítása pedig fontos, mert a cselek-

mény enélkül is család büntetvévé minősíthető ugyan, de az 1942: X. t.-c. 5. §-a szerint nem büntett, hanem csak vétség.

Végül: azt a gyanúsítottat, aki az igazolvány elkészítéséhez szükséges leventeparancsnoksági bélyegzőket megszerzte és az igazolványt kiállította, de magában a pénzszerzésben nem vett részt, mint bűnsegédet; azt pedig, aki az igazolványt a pénzszerzésre felhasználta, mint tettest kell feljelenteni. A harmadik gyanúsított, aki a cselekmény elkövetésétől, annak felfedése előtt önként elállott és az igazolványt sem vette igénybe, büntetendő cselekményt nem követett el, tehát csak tanuként kell bejelenteni.

31. Kérdés. *Egy községi jegyző augusztus 19-én, ruszin ünnepen a községházán hivatali szünetet rendelt el, viszont másnapra, augusztus 20-ára, Szent István király ünnepére nem adott hivatali szünetet. Milyen jogszabályba ütközik a cselekménye?*

Válasz. Nincs általános jogszabály, amely a hivatali munkaidőt és a hivatali munkaszünetet szabályozná. Az 1891: XIII. t.-c. csupán azt rendeli, hogy vasárnapokon, valamint Szent István király napján az ipari munkának szünetelnie kell. Az 1868: LIII. t.-c. szerint pedig vasárnapokon minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztendő, úgyszintén: bármelyik vallásfelekezet ünnepén a templom közelében és egyházi menetek alkalmával azokon a tereken és utcákon, amelyeken az ilyen menet keresztülvonul, mindazt mellőzni kell, ami az egyházi szertartást zavarhatná.

A hivatali munkaidőt és a hivatali szüneteket általában az egyes hivatalok ügyrendje, illetőleg az illetékes miniszterek rendelkezései állapítják meg. Ezek különbözők lehetnek: így pl. a katonai szüneteket a polgári hatóságok rendszerint nem szokták megtartani, viszont lehetnek polgári hivatali szünetek, amelyeken a katonai hivatalok dolgoznak.

Nem kétséges az sem, hogy munkatorlódás esetében a hivatalfőnökök joga van érendelni, hogy az alkalmazottak vasárnapon vagy ünnepnapon is dolgozzanak, ezt nem lehet a vasárnapi munkaszünet megszegésének tekinteni, mert a hivatali munka ebből a szempontból nem esik egy tekintet alá az ipari munkával. A vasárnapi és ünnepnap munkaszünetnek közhivatal részéről való meg nem tartása tehát nem büntetendő cselekmény, annál kevésbé, mert a magánalkalmazottak munkaidejére vonatkozó jogszabályok sem vonatkoznak a közalkalmazottakra.

Másfelől azonban általános dolog az, hogy Szent István napján minden közhivatal szünetet szokott tartani, nemcsak az Országalapító királyunk emléke iránt való tiszteletből, hanem azért is, hogy a közalkalmazottak résztvevessenek az e napon tartani szokott istentiszteleten és hazafias ünnepségeken. Mindenesetre feltűnő, hogy egy községi jegyző éppen erre a napra hétköznapi hivatali működést rendel el. Tegyen az őrs az ügyről bizalmas jelentést a szárnyparancsnokságnak; feljelentést ne tegyen sehova.

32. Kérdés. *A helyi szolgálatot teljesítő járőr előtt éjjeli időben egy polgári ruhába öltözött úr hadnagyként igazolja magát. Azt a parancsot adja, hogy a járőr menjen egy közeli vendéglőbe, az ott tartózkodó X. Y. szakaszvezetőt fogja el és kísérelje az őrsre. Figyelemmel a Szut. 12. pont 2. bekezdésében foglaltakra, köteles-e a járőr ezt a parancsot teljesíteni?*

Válasz. A Szut. 12. pont 2. bekezdése csupán a közbiztonsági szolgálatra, illetőleg a közbiztonsági szolgálattal kapcsolatos ténykedésekre vonatkozik, de nem vonatkozik olyan katonai természetű ténykedésekre, amelyek nem a Szut.-on, illetőleg nemcsak ezen, hanem a Szolg. Szab. I. rész rendelkezésén is alapulnak.

A Szut. 507. pont f) alpontja szerint a járőr, illetőleg a szolgálatteljesítő fellelő csendőr a katonai egyént elfogja, ha arra parancsot kapott, illetőleg, ha ellenszegülő vagy garázdálkodó egyének elfogására a csendőrhöz a körülmények által igazolt felszólítást intéznek.

A Szut.-nak e rendelkezése a Szolg. Szab. I. rész 510. pontján alapszik, amelynek f) alpontja ugyanezt a rendelkezést tartalmazza. Az előjárók és felebbvalók elfogási, illetőleg elfogatási jogára bővebb rendelkezést tartalmaznak a Szolg. Szab. I. rész 507. pontjában foglaltak. Eszerint minden előjárónak valamint a katonai állományhoz tartozó minden felebbvalónak — polgári ruhában is — jogában áll,

hogy az alárendelt vagy alattos elfogását saját felelősségére elrendelje, vagy személyesen végrehajtsa, különösen akkor, ha az alárendeltet (alattost) büntett vagy vétség elkövetésén tettenkapja, vagy ha az illetőt ilyen bűncselekmény nyomatókos gyanuja terheli, avagy ha a jelenlevő legénységnek rossz példát ad a magaviseletével, avagy nyilvános botrányra szolgáltat alkalmat.

A Szolg. Szab. I. résznek abból a kitételéből, hogy az előjáró, illetőleg feljebbvaló a katonai egyén elfogását saját felelősségére rendeli el, következik, hogy azt a csendőr a szabályszerűen vett parancsra anélkül fogantatja, hogy bírálataiba bocsátkoznék. Gyakorlati szempontból célszerű azonban a parancsot kiadó előjárót, illetőleg feljebbvalót a parancs oka, illetőleg célja felől is megkérdezni, hogy a csendőr ezzel is tisztában legyen. Ha mód és idő van reá, meg kell kérni a feljebbvalót, hogy a parancsot röviden írásban jegyezze fel a csendőr számára. Pl. „X. Y. szakaszvezető az N. vendéglőben botrányokozás miatt elfogandó.” Kelt és aláírás.

Az elfogott katonai személyt a legközelebbi honvéd állomásparancsnokságnak kell rövid írásbeli jelentéssel átadni. Az ügy nyomozásával csak külön vett rendelkezésre kell foglalkozni.

Sertésenyésztés és sertéshizlalás.

Közgazdálkodásaink kívánságára

ismerteti: **KOVÁCS IGNÁC százados.**

A sertésenyésztés és hizlalás nemzetgazdasági szempontból nagyjelentőségű volt akkor is, amikor bőszben volt az országban a zsír, a hús.

A jelenlegi állapotok között, amikor a háborús fogyasztás minden termelt mennyiséget felemésztt, még nagyobb jelentőségűvé vált a sertés tenyésztése és hizlalása.

Bármilyen viszonyok voltak, a sertés mindig a legértékesebb gazdasági állataink egyike volt.

Más állatokkal szemben a legértékesebb gazdasági állataink közé sorolhatjuk a mindent-evő természetű és rendkívül szaporasága és igénytelensége miatt, továbbá azért, mert minden porcikáját fel lehet használni.

Mi, magyarok, a sertészsírt és szalonnát nélkülözhetetlen cikknek tartjuk, anélkül a legtöbb ételt nem is tudjuk elkészíteni, illetve nem szívesen pótoljuk olajjal és más állattól származó zsíradékkal.

Az őrsök közgazdálkodás-vezetői is akkor voltak a szemléken a legbüszkébbek, amikor a laktanyaszemle során, az éléskamrában a zsírral telt bödönöket megmutathatták.

Amíg a zsír a bödönbe kerül, addig a sertéssel kapcsolatban sok mindent kell tudni.

Ezzel a cikkemmel rá akarok mutatni a sertést tartó és hizlaló bajtársaimnak azokra a célszerű eljárásokra, amelyeket betartva, a legkevesebb takarmánnyal, a legnagyobb termelést lehet elérni.

A sertésenyésztésnél felsorolt tudnivalókra azoknak a gazdálkodásvezetőknek és bajtársaknak lesz szüksége, ahol alkalmas hely lévén malacoztatnak és nevelnek. A sertéshizlalással részletesen azért foglalkozom, mivel a nagyobb érdeklődés ide irányul. Régebben is kevés volt az olyan őrs, ahol nem hizlaltak volna sertést, jelenleg pedig rendelettel utasították az őrsöket a hizlalásra.

A legtöbb gazdasági szakíró a sertést a szegény ember áldásának és a kisember állatának nevezi, mivel kevés befektetéssel a szegény ember is tenyésztheti és hizlalhatja.

A sertést malackorában kevés pénzzel a kisember is beszerezheti, az udvar egyik sarkában egy kis deszka ólat összeüt, konyhai, kerti hulladékkal, később burgonyával, darával etetve felhízalhatja és az egyik nélkülözhetetlen közlelmezési cikket, a zsírt előállította. Ezenkívül értékes hús is jut az asztalára.

I. A legáltalánosabb sertésfajták.

A sertésnek sok fajtája van, de általában két nagy csoportra oszthatjuk:

a) Zsírfajtákra.

b) Húsfajtákra.

Ezek külsőleg is felismerhetők, mert a zsírfajták göndör, puha, finomabb és tömöttebb szőrűek, a húsfajták pedig ritkább, egyenes és dűrvaszörűek.

Természetesen, a zsír- és húsfajtát keresztezni is lehet, sőt igen sokféle szokták is, amikor a keresztezés által előállított egyed a két fajta közötti tulajdonsággal rendelkezik. A keresztezettek hizlalásra igen jók, továbbtenyésztésre azonban nem mindegyik megfelelő.

a) Zsírfajták.

1. *Magyar mangalica* sertés. Igen kiváló fajta, a mi viszonyainkhoz alkalmazkodó, télen, az erős hidegben sűrű, göndör szőrzetet visel, melyet nyáron elhullat. A nyári szőrzete ritka, apró.

A legnagyobb előnye, hogy gyorsan és zsírra hízik, átlag 65—70% zsírt termel, sőt néha többet, ami azt jelenti, hogy a levágáskor a zsigereken kívül az össz-súlyból 65—70% a zsír, a többi hús.

Tenyésztésre a kocát 1—1¹/₄ éves korában célszerű befogni, mert ezen korban várhatunk erőteljes és szép, életképes malacokat tőle.

Átlag 5—6 darabot ellik, ritkán többet is. Csak azt a kocác érdemes tenyésztésben hagyni, amelyik 5—6 darabnál kevesebbet nem hoz a világra. Ha egymásután többször 2—3 malaca van, akkor azt zárjuk ki a tenyésztésből, hízóba kell fogni.

Edzett fajta, a betegségekkel szemben ellenálló, bírja a hideget és meleget.

Az 1¹/₂ éves tenyészkoça súlya 75—100 kg., 3—4 éves kocácé 120—150 kg. lehet. Kihízva 200 kg. körüli, de idősebbek a 300 kg.-ot is elérik.

Évenként általában egyszer malacoztatják, de jó takarmányon tartva, készer is lehet. Sok helyen 2 évenként háromszor szokták.

Három színváltozatban fordul elő: a) szőke (világos szőrű), b) fekete és c) fecskéhasú mangalica. Ez utóbbinak a háta és törzse fekete, míg a hasa, a combok belseje sárgásszínű. Gazdasági érték és hízekonyság szempontjából nincs lényeges különbség közöttük.

Régebben az volt elterjedve róla, hogy 1—1¹/₂ éves korában fogható be hízóba, amikor átlag 60 kg körüli volt a súlya. Az újabb kísérletek beigazolták, hogy ha malackorában hasonlóan nevelik és takarmányozzák, mint a hússertéseket (bőséges, fehérjedús takarmánnyal), akkor a mangalica is gyors fejlődésű lesz és fiatal korában is kihízalható.

A budapesti „Mezőgazdasági Kiállításon” több évben lehetett látni 12—14 hónapos, 200 kg. körüli súlyra hizlalt mangalicákat.

Az 1936. évi kiállításon volt egy 13¹/₂ hónapos 236 kg.-os express hizlalt mangalica.

hogy az alárendelt vagy alattos elfogását saját felelősségére elrendelje, vagy személyesen végrehajtsa, különösen akkor, ha az alárendeltet (alattost) büntett vagy vétség elkövetésén tettenkapja, vagy ha az illetőt ilyen bűncselekmény nyomatékos gyanuja terheli, avagy ha a jelenlevő legénységnek rossz példát ad a magaviseletével, avagy nyilvános botrányra szolgáltat alkalmat.

A Szolg. Szab. I. résznek abból a kitételéből, hogy az előjáró, illetőleg feljebbvaló a katonai egyén elfogását saját felelősségére rendeli el, következik, hogy azt a csendőr a szabályszerűen vett parancsra anélkül fogantatja, hogy bírálataiba bocsátkoznék. Gyakorlati szempontból célszerű azonban a parancsot kiadó előjárót, illetőleg feljebbvalót a parancs oka, illetőleg célja felől is megkérdezni, hogy a csendőr ezzel is tisztában legyen. Ha mód és idő van rá, meg kell kérni a feljebbvalót, hogy a parancsot röviden írásban jegyezze fel a csendőr számára. Pl. „X. Y. szakaszvezető az N. vendéglőben botrányokozás miatt elfogandó.” Kelt és aláírás.

Az elfogott katonai személyt a legközelebbi honvéd állomásparancsnokságnak kell rövid írásbeli jelentéssel átadni. Az ügy nyomozásával csak külön vett rendelkezésre kell foglalkozni.

Sertésenyésztés és sertéshizlalás.

Közgazdálkodásaink kívánságára

ismerteti: **KOVÁCS IGNÁC százados.**

A sertésenyésztés és hizlalás nemzetgazdasági szempontból nagyjelentőségű volt akkor is, amikor bőszben volt az országban a zsír, a hús.

A jelenlegi állapotok között, amikor a háborús fogyasztás minden termelt mennyiséget felemésztt, még nagyobb jelentőségűvé vált a sertés tenyésztése és hizlalása.

Bármilyen viszonyok voltak, a sertés mindig a legértékesebb gazdasági állataink egyike volt.

Más állatokkal szemben a legértékesebb gazdasági állataink közé sorolhatjuk a mindent-evő természetű és rendkívül szaporasága és igénytelensége miatt, továbbá azért, mert minden porcikáját fel lehet használni.

Mi, magyarok, a sertészsírt és szalonnát nélkülözhetetlen cikknek tartjuk, anélkül a legtöbb ételt nem is tudjuk elkészíteni, illetve nem szívesen pótoljuk olajjal és más állattól származó zsiradékkal.

Az őrsök közgazdálkodás-vezetői is akkor voltak a szemléken a legbüszkébbek, amikor a laktanyaszemle során, az éléskamrában a zsírral telt bödönöket megmutathatták.

Amíg a zsír a bödönbe kerül, addig a sertéssel kapcsolatban sok mindent kell tudni.

Ezzel a cikkemmel rá akarok mutatni a sertést tartó és hizlaló bajtársaimnak azokra a célszerű eljárásokra, amelyeket betartva, a legkevesebb takarmánnyal, a legnagyobb termelést lehet elérni.

A sertésenyésztésnél felsorolt tudnivalókra azoknak a gazdálkodásvezetőknek és bajtársaknak lesz szüksége, ahol alkalmas hely lévén malacoztatnak és nevelnek. A sertéshizlalással részletesen azért foglalkozom, mivel a nagyobb érdeklődés ide irányul. Régebben is kevés volt az olyan őrs, ahol nem hizlaltak volna sertést, jelenleg pedig rendelettel utasították az őrsöket a hizlalásra.

A legtöbb gazdasági szakíró a sertést a szegény ember áldásának és a kisember állatának nevezi, mivel kevés befektetéssel a szegény ember is tenyésztheti és hizlalhatja.

A sertést malackorában kevés pénzzel a kisember is beszerezheti, az udvar egyik sarkában egy kis deszka ólat összeüt, konyhai, kerti hulladékkal, később burgonyával, darával etetve felhízalhatja és az egyik nélkülözhetetlen közlelmezési cikket, a zsírt előállította. Ezenkívül értékes hús is jut az asztalára.

I. A legáltalánosabb sertésfajták.

A sertésnek sok fajtája van, de általában két nagy csoportra oszthatjuk:

a) Zsírfaftákra.

b) Húsfaftákra.

Ezek külsőleg is felismerhetők, mert a zsírfafták göndör, puha, finomabb és tömöttebb szőrűek, a húsfafták pedig ritkább, egyenes és dűrvaszőrűek.

Természetesen, a zsír- és húsfaftát keresztezni is lehet, sőt igen sokféle szokták is, amikor a keresztezés által előállított egyed a két fajta közötti tulajdonsággal rendelkezik. A keresztezettek hizlalásra igen jók, továbbtenyésztésre azonban nem mindegyik megfelelő.

a) Zsírfafta.

1. *Magyar mangalica* sertés. Igen kiváló fajta, a mi viszonyainkhoz alkalmazkodó, télen, az erős hidegben sűrű, göndör szőrzetet visel, melyet nyáron elhullat. A nyári szőrzete ritka, apró.

A legnagyobb előnye, hogy gyorsan és zsírra hízik, átlag 65—70% zsírt termel, sőt néha többet, ami azt jelenti, hogy a levágáskor a zsigereken kívül az össz-súlyból 65—70% a zsír, a többi hús.

Tenyésztésre a kocát 1—1¹/₄ éves korában célszerű befogni, mert ezen korban várhatunk erőteljes és szép, életképes malacokat tőle.

Átlag 5—6 darabot ellik, ritkán többet is. Csak azt a kocác érdemes tenyésztésben hagyni, amelyik 5—6 darabnál kevesebbet nem hoz a világra. Ha egymásután többször 2—3 malaca van, akkor azt zárjuk ki a tenyésztésből, hízóba kell fogni.

Edzett fajta, a betegségekkel szemben ellenálló, bírja a hideget és meleget.

Az 1¹/₂ éves tenyészkoça súlya 75—100 kg., 3—4 éves kocácé 120—150 kg. lehet. Kihízva 200 kg. körüli, de idősebbek a 300 kg.-ot is elérik.

Évenként általában egyszer malacoztatják, de jó takarmányon tartva, készer is lehet. Sok helyen 2 évenként háromszor szokták.

Három színváltozatban fordul elő: a) szőke (világos szőrű), b) fekete és c) fecskéhasú mangalica. Ez utóbbinak a háta és törzse fekete, míg a hasa, a combok belseje sárgásszínű. Gazdasági érték és hízekonyság szempontjából nincs lényeges különbség közöttük.

Régebben az volt elterjedve róla, hogy 1—1¹/₂ éves korában fogható be hízóba, amikor átlag 60 kg körüli volt a súlya. Az újabb kísérletek beigazolták, hogy ha malackorában hasonlóan nevelik és takarmányozzák, mint a hússertéseket (bőséges, fehérjedús takarmánnyal), akkor a mangalica is gyors fejlődésű lesz és fiatal korában is kihízalható.

A budapesti „Mezőgazdasági Kiállításon” több évben lehetett látni 12—14 hónapos, 200 kg. körüli súlyra hizlalt mangalicákat.

Az 1936. évi kiállításon volt egy 13¹/₂ hónapos 236 kg.-os express hizlalt mangalica.

b) *Húsfajták.*

2. *A Yorkshire*, Angliából származik, ott tenyésztették ki. Nálunk igen elterjedt fajta. A színe világos kesely, bőre rózsaszínűnek mondható, gyér szőrzet fedi. Igen gyors fejlődésű. Fiatalkorában, 8—10 hónapos koráig nagy tömegű húst szed magára, kellő takarmányozás mellett. Idősebb korában 1½—2 éven túl éppen úgy zsírra is hízlalható, mint a mangalica. A vágási súlynál a mangalicától annyiban tér el, hogy átlag 60% zsírt és 40% húst termel. Három válfaja van: a kis-, közép- és nagytestű yorkshirei.

A gyors fejlődésén kívül igen szapora, 8—9 hónapos korában már tenyésztésbe vehető. Átlag 9—12 malacot hoz a világra, de nem ritkaság a 16—20 drb sem. A malacai majdnem csupaszon jönnek a világra, a hideg iránt igen érzékenyek.

A nagytestű yorkshireinél az anyakocák súlya 160—200 kg körül mozog, kihízva a 300—350 kg-ot elérik, sőt akadnak még súlyosabbak is.

Évente kétszer lehet malacoztatni, de csak jó takarmányozás, jó gondozás és jó bánásmód mellett.

Finomabb szervezetű a mangalicánál, a betegségekkel szemben fogékonyabb, igényes állat. Gyenge sovány takarmányozás mellett elcsenevészsedik. Jó meleg (istállót) ólat igényel, a hidegben satnyul, nyáron a nagy hőségben is szenved, engedjük árnyékos helyre, mert a nyári tűző napsugártól a bőre kicserepesedik.

Fiatalkorban megkívánja a bőséges fehérje dús takarmányt, (tejüzemi hulladékot, lefőlőzött tejet, jó konyhamosléket, vágóhídi vért, hüvelyesek magvait stb.), ha nem tudunk neki olyat nyújtani, akkor nem fejlődik a kívánt mértékben.

A jó lucernát, lóherét, akár kaszálva, akár legelőn igen meghálálja, a fejlődését kedvezően elősegíti.

Sok felé mangalicával szokták keresztezni, a keresztezésből előállított ivadékok edzettebbek, nagytestűek, hízekonyabbak, de nem olyan zsirosak, mint a mangalica. A keresztezett ivadék különösen hízlalásra alkalmas. A keresztezett állat továbbtenyésztésre nem mindig alkalmas.

3. *Berkshirei*, szintén Angliából származó fajta. Színe fényes fekete, a lábvégek, farokvég fehér. Egyéb-ként küllemileg nagyjából hasonlít a yorkshireihez, csak annál tetszetősebb.

Nem olyan igényes, edzettebb, jobban bírja a hideget és meleget, mint a york. Nem olyan gyors fejlődésű. A tenyésztésbe 1 éves korában lehet befogni; átlag 8 malacot ellik.

Az 1½ éves tenyészkoça súlya 100—120 kg, 2—3 éves korban 150—170 kg. Igen jó legelőállat. Idősebb korban kihízva átlag a 200—250 kg-ot éri el.

A szőke mangalicával való keresztezésből kitűnő ivadékok származnak, amelyek jól híznak és továbbtenyésztésre is alkalmasabbak, mint a York, mangalica-keresztezés.

4. *Nemesített német sertés*, a fehéres színű német parlagiból és a nagy yorkshirei keresztezéséből állították elő a német tenyésztők. Külsőleg hasonlít a yorkshireihez, de ez nagy lelógó fülű, erős lábú, hatalmas testű, sűrű finom szőrű. Sokkal igénytelenebb és edzettebb a Yorknál, azonkívül a legelőket még jobban ki lehet vele használtatni, csak ezzel szemben lassúbb fejlődésű, azonban 2 éves koron túl nagyságra túlhaladja az angol fajtát. Kifejlesztett kocák között igen gyakori a 300 kg, sőt azon felüli súlyúak.

Évente kétszer lehet malacoztatni, természetesen jó takarmányozás mellett. Egy alkalommal 8—10 drb-ot ellik. Jó nevelő fajta. Kihízva 300—400 kg-ot is elér, egyes példányok még többet is.

5. *Cornwall*, magyarul nagy fekete sertés: szintén az angolok tenyésztették ki. Igen hatalmas testű, nagy lelógó fülű, sűrű-durva, tompa fekete színű szőrzettel. Edzett állat, a betegségekkel, a nagy hidegek és meleggekkel szemben ellenálló. A jó legelőt igen meghálálja, annak jó értékesítésével. A nagy teste miatt távoli legelőkre nem hajtható, mert a sok járást megsínyli. Tenyészkoçák átlagsúlya 170—180 kg körül van, kihízalva a 350—400 kg-ot is elér. Kihízalva nagy tömegű húst és vastag szalonnát ad.

Évente kétszer lehet malacoztatni, jó takarmányozás mellett. Szaporasága jó, 8—10 malacot ellik.

Nálunk elég sokfelé tenyésztik, a kisemberek is.

Még igen sokféle sertésfajta van, de azokat tiszta vérben kevés helyen tenyésztik, így az őrsökön nem igen jön számításba. A leggyakrabban előfordulókat ismertettem.

A felsorolt fajták mangalicával és egymással keverezve is előfordulnak.

II. *Tenyésztési tudnivalók.*

Igen fontos a tenyésztésre szánt állat kiválasztása, mert eredményt csak egészséges szervezetű állattól várhatunk.

Fontos, hogy a tenyészállatunk a fajtajellegnek teljesen megfeleljen. Tenyészállatot inkább vegyünk drágábban ismert jó tenyészetből, mint ismeretlentől, bár olcsóbban. Az ismert jó tenyészetből, jó tulajdonságú egyedeket vásárolva, jó malacokat kapunk, amelyek többszörösen visszafizetik az anyaállat drágább vételárát.

Külsőleg a jó tenyészkoçánál fontosak: ne legyen kanformájú, hanem viselje a nőstény jellegét, legyen hosszúhátú, mélytestű, hosszúhasú, szélesfarú. Minél több csecsbimbója legyen, mert a sok, jól fejlődött csecsbimbó (8—16) a jó termékenységre mutat. Legyen csendes szelíd tenyészetű, mert a vad, harapós természetű, gyakran agyonapossa a malacait, néha előfordul, hogy azokat felfalja.

A kocákat átlag 5—6 éves korig célszerű tenyésztésben hagyni, mert az 5—6. évben már hanyatlik, kevesebb és satnyább malacot hoz a világra. Általában a 6 éven felüli kocát a tenyésztésből ki kell zárni. Csak azt a kocát tartjuk 6 éves korán felül is tenyésztésben, ha az még akkor is szép, erőteljes és a fajtának megfelelően kellőszámú malacot hoz a világra. Életkorra való tekintet nélkül a kocát ki kell zárni a tenyésztésből, ha az nem jól szoptat, a malacait agyonapossa, felfalja, vagy meddsőségre mutat hajlamot, (ha többszöri pároztatásra fogamzása csak nieg).

A tenyészkanok kiválasztását, tartását nem ismeretlem, mert nem igen van őrs, ahol olyan nagy mennyiségben tenyészténeek sertést, hogy külön kant kelene tartani. A tenyészkoçát tartó őrs a pároztatást (bugatást) vagy uradalmi vagy községi kanokkal végezteti, ahol azokat az uradalom vezetősége, vagy a községekben az arany- és ezüstkalászos gazdák szakszempontból választották ki és állították be a köztenyésztésbe.

A sertést akkor célszerű tenyésztésbe venni, amikor az a fejlődésének átlag a ¾ részét befejezte. Ez mangalicánál 12—15, míg hússertésnél 8—9 hónapos

korban van. A sertést évente kétszer lehet malacoztatni, de csak akkor, ha az anyát jól takarmányozzuk, mert ha silányan tartjuk, akkor satnya ivadékaik lesznek és az anya is elgyengül, nem bírja. Ha a kocák nincsenek jó abraktakarmánon tartva, akkor két évenként háromszor lehet malacoztatni őket anélkül, hogy ezáltal meg lennének erőltetve.

A búgatóst (pároztatást) úgy célszerű végeztetni (szeptember végén, október elején), hogy az ellés január végére, február elejére essék, az ebben az időben világra jött malacok (téli malacok) akkor kerülnek elválasztásra (április elejére), amikor már friss zöldlegelőre juthatnak, vagy amikor már zöldet kaphatnak, amely a fejlődésükre serkentőleg hat.

Ha a kocát évente kétszer akarjuk malacoztatni, akkor a malacozás után 7—8 hétre ismét pároztatható.

A sertés vemhességi ideje átlagban 4 hónap, a pontos számítások szerint 3 hó 3 hét és 3 nap, de 110—136 nap között mozog.

(Folytatjuk.)

Bűnügyi apróságok.

Írta: **OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA** ezredes.

II.

1906. novemberének egyik napján Baden-Baden németországi fürdőhely egyik tásoros utcáján este 18 óra tájban ismeretlen tettes lelőtte M. asszonyt, egy egészségügyi tőtanácsos özvegyét. A gyilkosság körülményeire vonatkozóan a nyomozás a következőket állapította meg. Néhány héttel azelőtt M. asszony egyik leánya, aki H. amerikai ügyvéd felesége volt, Konstantinápolyból jövet, átutazott férje társaságában Baden-Badenben. Néhány napot M. asszony házanál töltöttek, majd továbbutaztak Párisba. Velük ment M. asszony hádon leánya, Olga is, egy kissé szórakozni. Néhány nap múlva a súlyos szívbeteg szenvedő, idős M. asszony táviratot kapott a következő szöveggel: A következő vonattal várlak, Olga beteg, jöjj azonnal, Lina. M. asszony kétségbeesve utazott Párisba, ahol Olga leányát nagy öröme a legjobb egészségben találta. A táviratról sem leányai, sem vője: H. ügyvéd nem tudtak semmit. Rejtély maradt, hogy a táviratot ki és miért adta fel. M. asszony megnyugodva, Olga leánya társaságában utazott vissza Baden-Badenbe. A gyilkosság napján 3/4 18 óra tájban M. asszony baden-badeni villájában megszólalt a telefon. A postahivatal jelentkezett és kérte M. asszonyt, hogy azonnal keresse fel a postaigazgatót, mert a rejtélyes párisi távirat ügyében fontos közölnivalója volna. M. asszony Olga leányával azonnal útnak indult a nem messze levő postahivatal felé. Útközben, az út legsötétebb részén, követte el az ismeretlen tettes a gyilkos merényletet. Megállapítást nyert, hogy az üzenetet nem a postahivatalból küldték. Valaki visszaélt a postahivatal nevével, ahol a párisi táviratról semmit sem tudtak.

A tettest azoknak szűk körében kellett keresni, akik arról a bizonyos párisi táviratról tudtak. Nehéz volt a gyilkos cselekményére valamelyes indítókot valószínűsíteni. M. asszonymak, mint visszavonult életet élő öreg asszonymak, ellenségei nem voltak, halálából senkire sem származhatott előny — kivéve az örököseit. Ez utóbbi körülmény a nyomozó hatóságok figyelmét a családtagokra terelte. M. asszonymak Olga leányán kívül más fiait és férjes leányai voltak. Vala-

mennyien nyugodt anyagi körülmények között, kiegyensúlyozott életet éltek. A családtagok maguk is a családon belül keresték a tettest és nem csináltak titkot a nyomozó hatóságok előtt abból a gyanújukból, hogy elsősorban sógoruk, H. ügyvéd jöhet mint tettes figyelembe. A nyomozó hatóságok erre foglalkozni kezdtek H. személyével. H. kalandos természetű ember volt. Feleségét 19 éves korában annakidején úgy szöktette meg a családi házból, mivel felesége családja a házasságot ellenezte. A család a szöktetés után is csak a fiatal asszony által elkövetett öngyilkossági kísérlet hatása alatt adta utólagos beleegyezését a házasságba. H. ügyvéd, aki ügyvédi gyakorlatot sohasem folytatott, állandóan utazgatott és igen fényűző életmódot folytatott. A bizalmasan megindított nyomozás nagy szorgalommal gyűjtötte az adatokat H. szerepének tisztázására. Hamarosan olyan súlyosan terhelő adatok gyűltek egybe, hogy H. ügyvédet anyósa: M. asszony meggyilkolásának alapos gyanúja miatt letartóztatták. H. tagadott. Idővel a nyomozás a következő terhelő adatokat gyűjtötte egybe:

Megállapították, hogy a bizonyos táviratot Párisból H. ügyvéd adta fel;

H. az utóbbi időkben anyagi nehézségekbe jutott; már konstantinápolyi útja alkalmával Wienben nagyobb összeg kicsalására tett kísérletet az egyik banknál;

H., aki egy nappal a gyilkosság előtt feleségével még Londonban tartózkodott, feleségét otthagya azzal, hogy egy távirat sürgősen üzleti ügyben a kontinensre szólítja. Feleségének fel is mutatta a táviratot. Megállapítást nyert, hogy ezt a táviratot H. saját maga adta fel londoni címére;

megállapították, hogy H. a gyilkosság napján Baden-Badenben tartózkodott, sőt, hogy 17—18 óra között álszakállal és parókával átváltoztatva M. asszony villája közelében leselkedett, látta is őket kilépni a villából és követte őket.

Badenből a gyilkosság napján a 18 óra 15 perckor induló vonattal utazott el. Ekkor már nem viselt álszakállat;

a postahivatal nevében is ő adta fel azt a telefonüzenetet, amely a szerencsétlen M. asszonyt utolsó útjára indította, végül

megállapítást nyert, hogy M. asszony halála után H. feleségére 65.000 márka örökség hárult.

A löfegyvert nem találták meg nála, azt sem sikerült bizonyítani, hogy ilyet vásárolt. A gyilkosság egyetlen szemtanúja Olga volt, aki azonban csupán annyit tudott mondani, hogy a lövés eldördülése után egy férfialakot látott az esthomályban a bokrok között elfutni.

A bizonyítékok tehát valamennyien közvetett (indirekt) bizonyítékok voltak. Közvetlen bizonyíték (direkt) nem állott rendelkezésre. Az egybegyűjtött közvetett bizonyítékok együttesen azonban úgyszólván kétségtelenné tették H. bűnösségét. Erre építette fel az ügyész is a vádját. A bíróság ezek alapján H.-t halálra is ítélte. A halálos ítéletet kegyelem útján életfogytiglani fegyházbüntetésre változtatták át.

H. mindvégig tagadta a gyilkosság elkövetését, sőt ismételt kísérletezett pere újrafelvételével is, részben a fegyházban, részben 1924. évben, szabadlábra helyezése után is, de sikertelenül.

A főtárgyaláson egyes részletekre vonatkozólag — amelyeket előtte kétségtelenül bebizonyítottak — kénytelen volt beismerő vallomást tenni. Először minden alkalommal megtagadta a vallomást, később azonban különös mesével állott elő: szerelmes volt Olga sógornőjébe. Azért utazott Londonból Baden-Badenbe, hogy Olgát láthassa. A posta nevében is ő beszélt. Úgy számított, hogy Olga fog a postára menni egyedül és így találkozhatik vele. Nem gondolt arra, hogy anyósa is a postára megy. Való, hogy álszakállban és parókában leleskedett anyósa villája körül. Ezt azért tette, hogy ne ismerjék fel s így ne hozza hírbe Olgát. Ezzel a védekezéssel tulajdonképpen az összes adatok vesztek a súlyukból, mert beleillettek H. védekezésébe is. Nem volt lehetetlen, kizárt, hogy valóban minden így és ezért történt. Egyet azonban H. nem tudott megmagyarázni. Azt ugyanis, hogy milyen indokból adta fel azt a bizonyos táviratot Párisból, amellyel anyósát felesége nevében, beteg sógornője ágya mellé hívta sürgősen. Ez az adat sehogysem illett bele H. védekezésébe és azt teljesen felborította.

H. két évvel kiszabadulása után Olaszországban öngyilkosságot követett el.

A leírt eset tanulsága: pusztán közvetett bizonyítékokkal is lehet valakinek a bűnösségét kétségtelenül megállapítani, de ilyenkor a bizonyítékok nagy számban való beszerzésére kell törekedni. Hézagmentes kört kell a bizonyítékokból a gyanúsított köré vonni, hogy abból a gyanúsított semmilyen irányban se tudjon kibújni. Erre a leírt nyomozás szép példát szolgáltat.

Egy közvetett adat pehelysúlyú, több egymást kiegészítő, egymással összhangban álló, egy irány felé mutató közvetett adat azonban már mázsányi teherrel nehezedik a gyanúsítottra és súlyuk mozdulni sem enged.

Véres bűncselekményeknél a vérnyomoknak nagy jelentőségük van. A ruházaton, testen levő vérnyomok elárulják a gyilkost. Ezt a gyilkosok is tudják és éppen ezért igyekeznek a vérnyomokat eltüntetni. A bűntörténet feljegyez erre vonatkozóan jó néhány érdekes esetet.

Egy esetben a gyilkos levetkőzve, anyaszült meztelenül követte el a gyilkosságot, hogy a ruházatát be ne vérezze. A cselekmény után testét alaposan megtisztította és utána vérnyommentes ruhában távozott.

Egy másik alkalommal a gyilkos egy cselédleányt gyilkolt meg. A gyilkosság elkövetése előtt áldozata munkaadójának a ruháit vette fel és cselekményét úgy követte el. A gyilkosság elkövetése után a munkaadó véres ruháit a helyszínen elrejtette, maga pedig tiszta és érintetlen ruházatában távozott. Ezzel két legyet ütött egy csapásra: kikapcsolta saját magára nézve azt a veszélyt, amelyet a vérnyomok jelentenek és a gyanút is más személyre terelte.

Egy harmadik esetben a gyilkossággal gyanúsított ruházatán nem találtak vérnyomokat, holott a helyszíni adatok szerint a gyilkos ruházatának feltétlenül kellett véreződni. A nyomozás végén ez a kérdés tisztázódott. A gyilkos, cselekménye előtt egy hosszú munkaköpenyt öltött magára. A köpeny beváreződött, de az alatta levő ruházatot megóvta a beváreződéstől. A munkaköpenyt azután elégette.

Ezzel a legutolsó esettel a gyakorlatban sokszor találkozunk. A gyilkos beváreződött ruházatát elrejt,

vagy megsemmisíti, nehogy árulójává váljék. Ha tehát megállapítjuk, hogy a gyanúsítottnak milyen ruházatai voltak a gyilkosság előtt és azt, hogy ebből hiányzik valamelyik, közvetett bizonyítékhoz jutunk, ha a gyanúsított nem tudja bizonyítani, hogy a kérdéses ruházattal mi történt, hova tette. Már arra is volt eset, hogy a nyomozó járőr gyanuját az keltette fel, hogy egy parasztleány munkanapon ünneplő ruhában álldogált minden különösebb indok nélkül a háza előtt. A cselekményt ugyanis a munkaruhájában követte el és az beváreződött. Ezt a munkaruháját elrejtette. A gyilkosságra is bizonyult.

Igen gyakran a bűncselekményből származó haszon válik a bűnöző árulójává. A bűnöző megtollasodik és cselekménye gyümölcsét élvezni is akarja. Költekezik, amivel feltűnést kelt. Rendszerint féktelen mulatozás szokta a közbiztonsági közegek figyelmét felhívni. Ezek ismeretében szabály az, hogy ha olyan bűncselekmény történt, amelyből a tettesnek nagyobb haszna származott, puhatolni kell aziránt, hogy ki az: aki feltűnően költekezik (vásárol derűre-borura, mulatozik, ajándékozik, adósságokat fizetget stb.) és általában, kinek állott be életmódjában anyagi szempontból feltűnő javulás?

Németország egyik városában súlyos betöréses lopást követtek el ismeretlen tettesek. A helyszínen jól használható ujjnyomokat találtak, amelyek segítségével az egyujjnyomatos nyilvántartásból (monodaktiloszkópia) megállapították, hogy a betörést G. B., a rendőrség előtt jól ismert, büntetett előéletű, szokásos bűnöző és kasszaűró követte el. Gyanúsítható személy tehát már volt. De a rendőrség G. B.-et seholsem találta. Ekkor a rendőrség bizalmasan arról értesült, egyik nagyobb külterki vendéglői üzembe beépített B. egyénétől, hogy a vendéglőben néhány nap óta egy régi vendég minden átmenet nélkül feltűnően költekezni kezdett. Nem mulatozott, ellenben az étrendjében mutatkozott feltűnő változás. Azelőtt ugyanis ebédre vagy vacsorára beerte egy kis kolbásszal, szalonnával vagy egy pár virslivel. Ujában azonban az étkezés terén nagy igényűnek és igen követelőzőnek mutatkozik. Az étkezésekhez 5—6 ételt is elhozat a pincérnővel az asztalához. Mindegyikbe belekóstól és azután azt fogyasztja el, amelyik a legjobban ízlik neki... Természetes, hogy mind az 5—6 fogást meg kell fizetnie, de ezzel látszólag nem törődik. Ebédidőben detektívek mentek ki a vendéglőbe és az ingyenc vendégben — aki éppen a 4. fogást kóstolgatta nagy szakértelemmel — a keresett betörőt ismerték fel. Nagyon szerette a gyomrát, ez okozta a vesztét. A nyomozást vezető rendőrtanácsos megjegyezte a betörőnek, hogy talán sohasem jutottak volna a nyomára, ha a helyszínen nem hagy olyan szép, jól használható ujjnyomokat. „Miért nem dolgozik kesztyűben?” kérdezte tőle. „Akár hiszi, akár nem tanácsos úr” — felelte a betörő — „a betörés művészet, amelynél az embernek az ujjhegyek finom érzékére szüksége van. Ez a kesztyűben tompul, kesztyűben nem lehet dolgozni”.

(Folytatjuk.)

A magyar alkotmány történelmi alkotmány, ami azt jelenti, hogy egyes intézményei és alapelvei messzi a múltba nyúlnak vissza. Az alkotmány számos törvényben és az országos szokásjogon alapszik. Nincsen külön alkotmánytörvény, amely mindent magában foglalja.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Orvvadászat nyomozása.

Beküldte: **BAKONYI BÉLA** v. törzs őrmester
(Budapest).

1930 február 6-án a kora reggeli órákban a szászvári őrson megjelent a pécsi püspökség erdőgazdaságának főerdőre es eimondta, hogy előző nap, késő délután, a Császa és Kisújbanya közsegek között elterülő erdő rész portyázása alkalmával, az úgynevezett Széperdőtető nevű hegy délkeleti oldalában, egy felkoncolt szarvasbika csontkeménnyé fagyott beleit, mázolt vérnyomait és kihult szőrzetét találta a métermagasságú hóban. Ugyancsak a fenti helyszín közelében a hóban látszott az elejtett szarvasbika agacsának benyomata, ameyről arra lehetett következtetni, hogy legalábbis jói kirejlett 16-os bikát ejtettek el a tettesek. A tettesek lábnyomai a helyszínről Császa község irányába vezetnek, de a községtől mintegy 600 m-re elvesznek az alaposan letiport községi kocsúton s többé már nem követhetők. Így nem állapítható meg, hogy a tettesek az elejtett vad húsát Máza, Szászvár, Császa, vagy valamelyik ugyanebbe az irányba eső más szomszédos községbe vitték-e? Közölte továbbá, hogy megközelítően sem tud véleményt alkotni arról, hogy kik lehetnek a tettesek.

Őrsparancsnokom a feljelentés vétele után, — az időközben elhunyt Nagy Vince törzsőrmestert (akinek az orvvadászatok nyomozásához különös tehetsége és rátermettsége volt), járőrtársául pedig engem vezényelt ki a nyomozás megejtésére.

A főerdőről vezetése mellett járőrvezetőmmel és bizalmi egyenekkel a helyszínre indultunk. A főerdőről által leírt helyszínről már csak egy kis töredékét találtuk, mert ott az éjszaka folyamán a rókák és egyéb vadak alapos pusztítást végeztek. A szarvas beleinek nagy részét felfalták, a helyszínt teljesen összetiporták. Semmiféle használható nyomot nem találtunk.

A helyszínről távozva, az volt a tervünk, hogy a puhatólásokat sorra megejtjük mindazokban a közeli községekben, amelyek a főerdőről által megállapított lábnyomcsapások irányába esnek. Császa községben kezdtük. Feltűnés elkerülése végett nem mentünk az érdekelt községbe, hanem nős járőrvezetőmnek a községtől mintegy 300 m-re fekvő lakására. Alighogy megérkeztünk, járőrvezetőm a házigazdájának 12 éves fiát átküldte Császa községbe, hogy Kerekes József* földművest (aki B. egyéne volt) azonnal hívja a lakására.

Míg a fiú a B. egyénért ment, a járőrvezetőm röviden jellemezte előttem a lakására várt B. egyént.

Elmondása szerint Kerekes kissé gyengeelméjű, — mint földművesnek egy kis vagyonkaja van, testileg azonban ép, egészséges ember s ennek ellenére soha

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

nem dolgozik. A munkától valósággal iszonyodik. Kedvtelésből naponta végig járja a község házait. Különösen a gazdák konyháiban időzik előszeretettel. Az asszonyok, hogy szabaduljanak tőle, gyakran étellel kínálják; aminek elfogyasztása után egy házzal tovább áll. Szenvedélye a dohányzás (pipázik). Dohányért talán még a lelkiüdvösségét is eladná.

Császa község lakosságának legnagyobb része szegényes kis házzal és kevés földdel bíró napszámos, vagy szénbányász. Asztalukra csak ritkán, nagyobb ünnepek alkalmával, kerülhet hús. A B. egyén felhasználásával azt óhajtuk megtudni, hogy az elmúlt napok folyamán melyik háznál fogyasztottak bővebben húst. Ott kell keresnünk a tetteseket is.

Az időközben megérkezett B. egyént járőrvezetőm pipadohánnyal kínálta meg. Csak azután intézett hozzá — szellemi képességének megfelelő — kérdéseket, amikor már pipájából jóízűen szívta az ajándék dohányt. Járőrvezetőm a B. egyén figyelmét nehezen tudta a pipájától elvonni. Többszörri kérdésére azonban eimondta, hogy többek között tegnap a község szélén lakó ifj. Kéri János házában járt. A ház fiatal asszonya jó vacsorát készített. Kérésére őt is megkínálta, még pedig finom kirántott májjal. Evés közben megkérdezte az asszonyt, hogy milyen májat adott öneki? A fiatalasszony azt válaszolta, hogy előző nap sertést öltek és annak májából sütött. Végül közölte, hogy ne említse senkinek, hogy ők sertést öltek, mert ha mások is megtudják, akkor ők is kérnek s azokat is meg kell kínálni; már pedig ők nem akarják az egész sertést elosztogatni. Ha ő (a B. egyén) arról másnak nem szól, akkor más alkalommal is megkínálják ebéddel vagy vacsorával. Ugyanekkor látta még, hogy ifj. Kériék kamrájában egy mosófazék tele van hússal. Egyebet nem tudott közölni.

Az elmondottak után már könnyű volt bizalmasan megállapítani, hogy ifj. Kériék egyáltalán nem öltek sertést. Szegényesen élnek és nagyobb mennyiségben egyáltalán nem kerülhet hús az asztalukra.

Ezután járőrvezetőmmel és két bizalmi egyénnel meglepetésszerűen betértünk ifj. Kériék lakására. Dél felé járt az idő. A konyha tűzhelyén nagy fazékban főtt a szarvasbika. A kamrában is megtaláltuk az üres zsákok alá rejtett mosófazékban elhelyezett, mintegy 25 kg súlyú szarvasbikát. Ifj. Kéri a bizonyítékok súlya alatt töredelmesen beismerte a kihágás elkövetését. Előadta, hogy két társával együtt 1930 február 4-én éjjel a tulajdonát képező puskával kimentek vadászni. A Széperdőtető nevű hegy oldalán megpillantott egy szarvasbikát és kb. 250 m távolságból tüzelt a vadra. Egy lövéssel el is ejtette. Azután a helyszínen az elejtett vadat ki-belezték, megfejtették. Húsán egyenlően elosztottak Bőrért a helybeli vendéglősnek adták el 12 pengőért.

Járőrvezetőm kérdésére, hogy a vadászatnál használt puská hol van, ifj. Kéri előadta, hogy a község hátsó részében levő s atyja tulajdonát képező vizimalom padlásán rejtette el.

Ezután tettestársainál házkutatást tartva, megtaláltuk a még hiányzó szarvasbikát. Nevezettek még nem is fogyasztottak belőle. A vendéglős önként átadta a megvásárolt szarvasbikát, hangoztatva, hogy jóhiszeműen vásárolta meg. (A mellékkörülmények azonban ennek ellenkezőjét bizonyították). Az őrizetbe vett bűnjeleket a község előjáróságának adtuk át.

Ennek megtörténte után a tetteseket bizalmi egyének jelenlétében kivittük a helyszínre. A helyszínen ifj. Kéri bemutatta, hogy hol állt, mikor a szarvas elejtette. Ifj. Kéri és a szarvas elejtési helye közötti távolságot

lemértem, 180 m-nek felelt meg. (A szarvas elejtésekor csaknem nappali fényű teleholdas éjszaka volt s a holdnak a hóra vetett fénye is világított).

A bizalmi egyénekkel és ifj. Kéri Jánossal atyja vízimalmához mentünk: Ott a malom padlásán — ifj. Kéri által megnevezett helyen — 1 darab 16-os, egy csövű, sörétes, Lankaster rendszerű vadászpuskát találtunk. A kérdéses puská erősen használt állapotban volt. A csövében vastagon ülő rozsdából és porból első pillanatra megállapítottuk, hogy a puskából már hosszabb idő óta nem lőttek. Amikor járőrvezetőm közölte ifj. Kériverrel, hogy az átadott puskával már több hónap óta nem lőttek s hogy a helyszínen látott távolságról ezzel a sörétes puskával még csak megsebezni se tudta volna a szarvast, ifj. Kéri továbbra is kitartott amellett, hogy a kérdéses sörétes puskával ejtette el a vadat. Más fegyvere nincs.

A megadott távolságról Kéri a szarvast csakis golyós puskával lőhette le, ezért járőrvezetőm elhatározta, hogy a malomban a puská előkerítése céljából kutatást tart. Erre a célra a főszolgabírótól állandó felhívásunk volt.

Járőrvezetőm, amidőn látta, hogy Kéri továbbra is makacsul azt állítja, hogy a szarvast sörétes puskával ejtette el, illetőleg, hogy más fegyvere nincs, házkutatást rendelt el. Mivel a malom nagy és különböző malmi gépekkel túltömött volt, négy szemközött megkértem járőrvezetőmet, engedje meg, hogy bizonyos szempontok betartása mellett én végezhessem a kutatást. Kérésemet azzal indokoltam, hogy csendőrségi szolgálatom megkezdése előtt a malomiparban, mint molnár 8 évet dolgoztam s így a malom berendezését tökéletesen ismerem. Részletesebben és gyorsabban át tudom kutatni, mint az, aki e szakmát nem ismeri. Szerelvényemet járőrvezetőm feiügyeletére bízva, le kellett tennem. A házkutatáshoz való készülődésemet a molnár és fia (a tettes) öntelt, magabízó mosollyal nézte.

A házkutatást a következő módszerrel végeztem:

1. Áttekintettem a malom berendezését, hogy a járatok (tisztítógépek, hengerszékek, őrlőkövek, sziták stb.) egymáshoz való kapcsolásáról képet alkothassak magamnak.

2. A malmot megállítottam.

3. A malmi gépek átkutatását abban a sorrendben végeztem, ahogy a malomban őrlés alá vett szemestermény, kidolgozás céljából, az egyes géprészekben áthalad.

4. Az egyes üzemeken kívül helyezett (álló) géprészeket kézzel hajtva mozgásba hoztam. Meggyőződtem arról, hogy nincs-e idegen tárgy (a keresett puská) valamelyikben elrejtve. (Ha valamelyik gépbe idegen tárgyat helyeznek el, az vagy elakad, vagy pedig a mozgásba hozott gépben jobbra-balra csapódva szokatlan zörejt okoz s így felismerhető, hogy oda nem való tárgy van a gépben elhelyezve.)

Ezzel a módszerrel kutattam át az összes gépeket, de a puská csak nem került elő. Már csak a kisebb, szoba-méreteinek megfelelő nagyságú, garatok voltak vissza. Amidőn a harmadik, kb. 50—60 q őrleményű befogadó nagyságú garat válaszfalait vizsgáltam át, észrevettem, hogy két egymásba csapolt fenyőfa oldaldeszka rései teljesen lisztpormentesek, nem úgy, mint a többi oldaldeszka. Ez gyanússá vált. Ebből arra következtettem, hogy a két oldaldeszka nemrégiben ki lett emelve a helyéről valamilyen okból. Csavarhúzókat kértem és a két deszkát rögzítő 4—4 csavart kihajtottam. A deszkákat az oldalfalból kiemeltem s így láttam, hogy a két, egymástól deszkafállal elválasztott garat kettős válaszfalú s a belseje kb. 25—35 cm széles és a garat metszétének megfelelő nagyságú üreget képez. (A válaszfalat a malom berendezésénél azért kellett így építeni, mert a két garat között a mennyezetet tartó egyik gerenda foglalt helyet s azt ki kellett hagyni a garatok térfogatából, mert ellenkező esetben őrlés közben, e gerendára ráakadna a lágú őrlemény és zavart idézne elő az őrlés menetében.)

A válaszfal üregét villamos zseblámpával megvilágítottam. Benne egy kb. 130 cm hosszú és 15—25 cm átmérőjű henger alakú tárgyat találtam, amely finomabb szövésű zsákvázon anyagba volt beburkolva és kenderzsinórral átkötözve. A garatból kimászva, járőrvezetőm és a bizalmi egyének előtt a kérdéses hengerről a vázondarabokat lefejtettem. Alatta, olajos papírba burkolva mesterien kidolgozott, jól és szakszerűen ápoltságú ismeretlen (külföldi) gyártmányú, egycsövű, golyós puskát találtam.

Amikor ifj. Kéri Jánosnak megmutattuk, hogy megvan, megtaláltuk a fegyvert, elsápadt és csaknem sírvafakadt. Járőrvezetőmet kérte, hogy csak még egyszer engedje meg, hogy kezébe vehesse a puskát, mert úgyis tudja, hogy az többé őhozzá vissza nem kerül. Sohasem látja már azt.

A puskához való lőszer (37 darab töltényt) már ön-

Használja a csendőr-levelezőlapokat!

Áruk minőségéért, olcsó árért, stb., elismerő és köszönő levelet ne írjunk, mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek reklámcsinálói semmiféle üzletnek!

Csak kifogástalan árut

szállító cégek hirdethetnek lapunkban. Ehhez az is szükséges, hogyha olvasóinknak a vásárlások során bármelyik cég ellen kifogása merül fel, ez a mi tudomásunkra jusson. Kérjük tehát olvasóinkat, kifogásaikat közölni velünk, hogy az érdekelt céget jogos kifogás esetén hirdetőink sorából törölhessük.

ként átadta, mondva, hogy azt már úgysem használhatja.

Járőrvezetőm kérdésére, hogy hol szerezte a puska, előadta, hogy 1929 augusztus közepe táján egy előtte ismeretlen, sióagárdi földmivestől hatósági engedély nélkül vásárolta 6 q-búzáért.

A puska volt eladójának felismerése végett ifj. Kéri János tettessel Sióagárdra mentünk. Ott az eladót Nemes János földműves személyében megtaláltuk. Nevezett a fegyver holszerzésére előadta, hogy azt 1922. év tavaszán egy Budapesten élő nyugállományban levő magasrangú köztisztviselőtől 1 darab 140 kg-os hízott sertésért vásárolta hatósági engedély nélkül.

Állítását, amely mellett konokul kitartott, gyanusnak találtuk s ezért közöltük vele, hogy az illető urat ismerjük, azonnal felhívjuk távbeszélőn a községházáról és megkérdezzük tőle, hogy tényleg ő adta-e el neki a kérdéses fegyvert.

A telefonbeszélgetésre azonban már nem került sor. Midőn járőrvezetőm a telefonkészülék felé indult, Nemes János kérte, hogy ne telefonáljon, mert megmondja az igazat.

Beismerte, hogy azért nevezett meg egy ilyen magasrangú urat a puska eladójaként, mert úgy gondolta, hogy a járőr ez esetben nem mer a fegyver tényleges holszerzése után érdeklődni, hanem az előadottakba belenyugszik és így neki további kellemetlensége az ügyből nem származik.

A puska holszerzésére vonatkozóan pedig előadta, hogy 1919. év tavaszán a kommunizmus alatt az egyik közeli helységben levő főúri kastélyból lopta, amikor a kastély gazdája a kommunisták elől elmenekült. A környéken azonban a puska később sem merete megmutatni senkinek s így használni se tudta s ezért adta el egy távolabbi vidéken lakó személynek.

A kérdéses puskát jogos tulajdonosa sajátjának ismerte fel. Nagyon örült, hogy a már örökre elvesztettnek hitt értékes vadászpuskáját több év eltelte után visszakapja.

Az ügyes, jól használható B. egyén egyaránt nélkülözhetetlen mind a megelőző, mind a nyomozó szolgálatban. Nem minden B. egyén alkalmas minden feladat megoldására. A B. egyén személyét a feladatnak megfelelően kell kiválasztani. A helyes kiválasztásra a leírt nyomozás iskolapéldául szolgálhat.

A házkutatásnál lényegében három főkérdés merül fel:

1. Mit keresünk?
2. hol keressük és
3. miként, milyen módon keressük.

A 2. és 3. kérdésnél igen gyakran csak úgy érhetünk el eredményt, ha a kellő hozzáértéssel rendelkezünk. Egy egyszerű falusi lakóház, udvar, kert, ól, istálló, csűr, kunyhó stb. átkutatásához a csendőr hozzáértése elég. Más a helyzet azonban ha pl. egy gépkocsit, repülőgépet, raktárt, üzletet, üzemet, pl. mint ennél az esetenél is egy malmot, kell átkutatni. Ilyen helyeken hozzáértő elrejtő már olyan ravasz rejtekhelyeket találhat ki, amelyeket viszont csak egy másik hozzáértő fedezhet fel. A helyzet ritkán alakul olyan szerencsésen, mint ennél az esetenél, ahol a járőr egyik tagja a polgári életben molnár volt s így meg volt a kellő szakértelme. Ha a járőr egyik tagja sem rendelkezik ilyennel, alkalmi polgári szakértőt kell igénybevenni. Az alkalmi szakértő megválasztásánál igyekezni kell arra, hogy az feltétlenül megbízható és a nyomozás tárgyát képező cselekményen kívül álló személy legyen, mert különben a szakértő többet árthat, mint használ.

Ki kell emelni a nyomozó járőr buzgalmát és alaposságát, amellyel a hatósági engedély nélkül szerzett és tartott puska eredetét felderítette. Sokan beérték volna azzal, hogy „egy ismeretlen földmivestől vette”.

Sport Maurer István
felszerelések
szaküzlete
Bpest. VI., Teréz-út 4. Tel: 118-194
A „BAROSS SZÖVETSÉG TAGJA.,

Felten és Guillaume
kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden lékpázmák és spirálisok.
Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

TANA FERENCZ
Műszaki és villamossági vállalat, rádiószaküzlet.
Csillárok villamossági cikkek,
KOLOZSVÁR,
KOSSUTH LAJOS-UTCA 1. SZ.
Telefon: 22-10

Kisfogyasztású

petroleum-
gáz
lámpák
Kislámpák
Aladdin Rt., Budapest, VII., Nyár-u. 7

AJAX

acélárak

RÁBA

teherautók,
autobusok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szer-
szám-, szerkesztő-, rossda-, saválló-,
acélok. Acélonvények. Sűrű öntvények.
Csavar és esserászárak. Keskenyvágnányú
vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok.
— Vasszerkesztetek. Hidak. Daruk.
Textilgépalkatrészek. Szekek. Részletek. Es-
szelők. Rosszoló felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R.-T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

PAPIR, ÍRÓSZER

Csendőrségi nyomtatvány,
csendőrségi felszerelések

CSERFAI ISTVÁN-tól

BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p. u.-tól 2 perc.

Megbízható őskeresztény cég! • Pontos postai kiszolgálás.

Vitéz nemes bazédi és körpényesi

KONTZ SÁNDOR

ny. altábornagy

1942 szeptember 3-án, 72 éves korában meghalt Kontz Sándor ny. altábornagy, a m. kir. csendőr-ségnek az 1921—1923. években volt felügyelője.

1888-ban kezdte szolgálatát mint hadapród a nagy-szebeni hadapródiskola elvégzése után. 1889-ben hadnagy, 1893-ban főhadnagy, mint ilyen a felsőtiszti tanfolyamot és a hadiiskolát végezte, ezután mint százados vezérkari tiszt a honvédelmi minisztériumban szolgált, majd évekig a felsőtiszti tanfolyam tanára volt. 1911-ben őrnagy lett és már a legfelsőbb dicsérő elismerés tulajdonosa, 1913-ban alezredes, 1915-ben pedig ezredes, tulajdonosa a vitéz magatartásának elismeréseképpen adományozott hadidíszítményes 3. osztályú vaskorona rendnek, a 3. osztályú katonai érdemkeresztnek, az 1. és 2. osztályú porosz vaskeresztnek, a legfelsőbb dicsérő elismerésnek, a bolgár királyi 2. osztályú katonai érdemrendnek és az Ottomán császári hadi éremnek 1920-ban vezérőrnaggyá, 1923-ban pedig altábornaggyá nevezték ki. 1924-ben nyugállományba ment. Hosszú, érdemdús katonai pályáján mindig szeretett előljáró és bajtárs volt; mi csendőrök a kiváló képességű katonát köszöntöttük benne, amikor a testület élére kinevezték és képességeinek, fáradhatatlan munkásságának tudjuk be, hogy a legnehezebb — trianoni — viszonyok között a testület belső és külső

erejének fenntartása és nagyraemelése terén, aránylag rövid idő alatt, igen nagy eredményeket ért el. Hosszú katonai pálya után került a testülethez, új feladatkört, igen fontos küldetést volt hivatva betölteni, a sajtóságos csendőri hivatás és szellem munkása, problémáink, értékeink és gyarlóságaink ura kellett, hogy legyen — és az lett, az volt. Szívvel-lélekkel a miénk lett, mi szívünk szeretetével gondoltunk rá mindig, mióta elment a testülettől és most, hogy eltávozott a katona-csendőr hadak világától, a kiváló parancsnokot és a melegszívű embert megillető hálával búcsúztunk tőle a szeptember 5-én feldomborult sírja előtt.

GERGELY ENDRE

ny. százados

Augusztus 28-án hosszabb szenvedés után elhunyt Budapesten Gergely Endre ny. százados, a csendőrségi levéltár és múzeum vezetője.

A tényleges szolgálatból már régebben megvált: 1921-ben átmeneti viszonyba, 1923-ban pedig nyugállományba helyezték. A valóságban sohasem tudott megválni a testülettől. Polgári ruhában és foglalkozásában is mindvégig csendőr maradt; nemcsak érzelmileg és általában, hogy kívülről szemlélte a testület életét, hanem úgy, hogy abban a helyzetadta lehetőségek szerint mindig résztvett; ápolta és fenntartotta a bajtársi kapcsolatokat, ott pedig, ahol sokoldalú képessége és tudása a szolgálat vagy a testület javára bármilyen vonatkozásban értékesíthető volt, azt mindig nagy hozzáértéssel és önzetlen készséggel állította e cél szolgálatába.

Rendkívüli szellemi képessége, nagy és széleskörű tudása és általános műveltsége közismert volt mindenki előtt, aki vele érintkezett. Nem volt a korszerű ismereteknek olyan területe, amelyen az általános műveltséget

mesze meghaladón tájékozott ne lett volna. A csendőrség szakkérdéseivel is sokat és szívesen foglalkozott. Tudásának és érdeklődésének főterülete mégis a történelem, a földrajz és a térképészet voltak: az utóbbiban mint térképtervezőnek országosan elismert neve és tekintélye volt.

Nyugállományba vonulása után a Térképészeti Intézetben dolgozott, majd magánkiadványokat tervezett: iskolai atlaszokat, autótérképet stb. Ő tervezte a Hóman—Szekfű: nagy „Magyar Történet”-ének térképábráit is.

Sok érdekes, alapos szaktanulmánya jelent meg a Csendőrségi Lapokban is. A rendkívüli alaposág és feltétlen megbízhatóság egyébként minden tudományos munkájának jellemzője volt.

Az 1933. évben, előbb a csendőrségi emlékalap, majd a csendőrségi levéltár és múzeum megszervezése alkalmával a honvédelmi miniszter úr, mint erre leg-hivatottabb tisztet, őt alkalmazta az új intézmény vezetőjéül. Az ő tevékenységének eredményei a Hadimúzeum csendőrségi terme, a csendőrség hősi emléktáblája a Hadimúzeumban, a csendőrségi levéltár, a csendőrhősök és vértanúk emlékét az ország számos temetőjében megőrzítő síremlékek és az őrökön űrzött hősi emléklapok. Sok hozzáértéssel és nagy szeretettel foglalkozott a magyar közbiztonsági szolgálat és a m. kir. csendőrség történelmével, e tervezett nagy munkájának megírásában azonban már megakadályozta hosszas betegsége és korai halála.

Gergely Endre ny. százados 1883-ban született Sopronban, ahol a középiskolát is végezte. Önkéntes jelentkezés folytán 1902-ben vonult be a volt cs. és kir. 11. vadászszázalóaljhoz, mint egyéves önkéntes. Katonai szolgálatának letelte után a budapesti egyetemen filozófiát végzett, de eredeti tervét, hogy a m. kir. csendőrség állományába lépjen, nem adta fel. Hadapródormesterként 1907 november 1-én bevonult az akkori székesfehérvári VI. csendőrkerülethez. Mint szakaszparancsnok Resicabányán, Bánffyahunyadon és Désen, majd a háború után Budapesten szolgált, összesen 14 évig. A csendőrségi levéltárat és múzeumot mint tiszteletdíjas nyugállományú tiszt 3 éven át vezette, minden előljárójának teljes megelégedésére.

A háború alatt egy cs. és kir. hadosztályparancsnokságnál táborig csendőrtiszti és hírszerző tiszti beosztásban teljesített szolgálatot. E minőségében két ízben részesült Legfelsőbb dicsérő elismerésben a kardok egyidejű adományozása mellett.

Korai halálát nemcsak mint bajtársai és barátai, de mint csendőrök is mélyen fájjaljuk, mert érezzük, hogy annak ellenére, hogy már nem tényleges bajtársként szolgált közöttünk, eltávozása mindnyájunk egyéni és a testület közös, fájdalmas vesztesége. Szomorúan kísértük utolsó útjára augusztus 31-én a farkasréti temetőbe. Őrvegye és két kis gyermeke gyászolja s e gyászukban mi is nagy részvéttel osztozunk.

HALOTTAINK

Szabó István miskolci VII. kerületbeli csendőr 1942 augusztus 13-án Szádvárborsa községben meghalt. 1939 február 1. óta szolgált a testületben. Kitüntetései: Erdélyi Emlékérem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Bársony Imre tiszthelyettes (VI. ker.), 1900—1921-ig szolgált,

Jakab András törzsőrmester (V. ker.), 1910—1925-ig szolgált,

Madocsi Sándor őrmester (IV. ker.), 1908—1917-ig szolgált,

Molnár János tiszthelyettes (I. ker.), 1901—1924-ig szolgált,

Szakács Károly tiszthelyettes (V. ker.), 1903—1924-ig szolgált,

Szerényi Pál tiszthelyettes (IV. ker.), 1893—1918-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

KERITÉSEK
MINDEN KIVITELBEN

DEICHSEL
SODRONYGYÁR
BUDAPEST XIII. VÁCI-ÚT 98. TEL: 298-994

Mi **BUTORT** előnyösen, megbízható kivitelben
HETESI GÁBOR cégnél vásárolunk.
Keresztény műasztalosok butortermékek.
Budapest, VI., Vilmos császár-út 53.
Styl-butorokban nagy választék.

Légoltalmi

tömlők, kabátok

BUDAKALÁSZI TEXTILMŰVEK RT.

Budapest, V. Wekerle Sándor-u. 11.

HIREK

Nagyméltóságod megszólítás és Nagyméltóságú címzés használata. A m. kir. honvédelmi miniszter úr felmerült kérdésből kifolyólag közölte, hogy a „Nagyméltóságod” megszólítás és a „Nagyméltóságú” címzés a III. rangosztályba soroló honvéd egyének közül kizárólag az I. Állományfőcsoport A) Állománycsoportbelieket illeti meg, tehát az altábornagyokat, valamint a folyami erőknél a vezérfőkapitányt.

Dicséreték. A kassai VIII. csendőrkerület parancsnoka Vámos Bálint, Korom Lajos tiszthelyetteseket, Erdei Imre I. törzsrőrmestert, Csikós Imre, Kovács Sándor, Kiss István II., Nagy Lajos I. és Fodor Kálmán őrmestereket okirattal, Bere Lajos, Varju Lajos őrmestereket, Várnagy Mihály csendőrt nyilvánosan megdicsérte.

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek. 34. szám. Finn hadikitüntetések elfogadásának és viselésének általános engedélyezése a Szovjet elleni hadműveletek tartamára. Eltávolítások időtartamának módosítása kedvezőtlen közlekedési lehetőségekkel rendelkező őröknél. Lovaglóőrölt előírásának ideiglenes beszüntetése. Közellátással kapcsolatos bűncselekmények miatt indult nyomozások során őrizetbe vett árukkal eljárás. 35. szám. Rednik Gábor csendőrségi jutalmazási alapítványa. Laktanyabérleti szerződések megkötése és jóváhagyása. Könyv-, írószer- és papírkereskedések hétköznapi zárójának átmeneti meghosszabbítása.

A nyiregyházi szárnyparancsnokság alárendelt őrsének legénysége a közelmúltban megtartott céllövészen 273 P-t adott össze a harctéren küzdő honvéd bajtársaink cigarettával megajándékozása céljaira. A magyar Vöröskereszt nyiregyházi szervezete az adományért köszönetét nyilvánította, mi pedig bajtársi szeretettel üdvözljük az adakozókat.

Férfi, női kabátok, férfi és flúruhák, eső- és ballonkabátok, tiszti esőköpenyek legolcsóbb bevásárlási helye

Kulcsár és Theil, Marosvásárhely

Önállóítási Alaphól létesített cég. **Bólyai-utca 9. szám.**

ÓRA - ÉKSZER RAKTÁR

„PRECISION”

BÁCSÉNYSZKI ALAPÍTVÁ: 1881.

KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 15. TELEFON: 37-59.

KOVÁCS A.

POLGÁRI ÉS EGYENRUHA SZABÓ,
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 10 ÉS 51.
AZ ÖSSZES EGYENRUHAZATI CIKKEK SZAKÜZLETE.

HANGYA

ÉRTED DOLGOZIK!

magad és családod

ÉRDEKÉBEN TÁMOGASD!

Az 1943. évi csendőrségi zsebkönyv árát a Csendőrségi Lapok felügyelőbizottsága — figyelemmel a munkabérek és papírárak emelkedésére — 3 pengő 50 fillérben állapította meg. Tényleges állományú bajtársaink a megrendeléseket — az általunk rövidesen kiadandó — megrendelő íveken az illetékes gazdasági hivatal útján eszközlik és az árát is ott vonják le. Nyugállományú bajtársaink legcélszerűbben a zsebkönyv árának egyidejű befizetése mellett biankó csekkbefizetési lapon rendelhetik meg, a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számláján.

Van-e már Tábori rendészeti szolgálati utasítása? Igyekeztek megrendelni!

Felkérjük azokat a bajtársainkat, akik a harctéren küzdő honvéd bajtársak részére téli ruhaneműt adnak, azokat a helyben vagy legközelebb működő Vöröskeresztnek adják át, semmi esetre ne küldjék be hozzánk, mert a Vöröskereszthez való közvetlen átadással megrövidítik azt az időt, amely alatt adományuk a harctéren küzdő honvédekhez eljut.

KÖNYVOSZTÁLYUNK AJÁNLATAI:

Szervezeti és szolgálati utasítás. 2 P 20 f

Próbacsendőrök tankönyve. 4 P

Tábori rendészeti szolgálat. 1 P 90 f + portó.

(A könyv bizalmas, csak ajánlottan küldhetjük.)

Ezenkívül:

A csendőrség elhelyezési térképe. 30 f

Máshol nem kaphatók!

Rendelés a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. csekk-számlájára történő befizetéssel eszközölendő.

FOLYÓSZÁMLÁRA IS

TRILON
és minden más textil áru

KERESZTÉNY CÉG

Trilon
RUHAZATI RT.
ULLÓI-ÚT 14.

Solymosi Kálmán őrmester, aki a vasúti továbbképző tanfolyamot elsőnek végezte.

Megjelent a Magyar Szárnyak szeptemberi első száma. A magyar repülőársadalom népszerű folyóirata e számának majdnem teljes terjedelmét a keleti fronton hősi halált halt Kormányzóhelyettes Úr emlékének és vitéz honvéd repülőink harcának szenteli. Már csak ennél fogva is a magyar nemzet minden egyes tagjának számára érdekes olvasmány a Magyar Szárnyak legújabb száma. Előljáróban Ember Sándor dr., a Nemzeti Repülő Alap elnökének gyász-sorait közli a lap, majd elsőkézből, a frontról tábori postával érkezett tudósítást közöl a Kormányzóhelyettes Úrról. A haditudósítószázad nagyszerű felvételeiből két képes oldalt ad a lap dicső emlékü vitéz Horthy Istvánról, temetéséről Erdődi Mihály képei számolnak be. Színes riportot kapunk a frontról, egyik közelfelderítő századunk életéről és hősi harcairól. A magyar hadijelentésekben többször megemlített távolfelderítő repülőink is szóhoz jutnak. Egy lelőtt gépünk személyzetének izgalmas meneküléséről Gách György karikatúráival illusztrált riportot kapunk. Raczkó Lajos az első repülő távházasság beszámolóját írja. Vitéz Szentnémedy Ferenc repülő vk. ezredes a légiháborúnak a tengeri hadászatra gyakorolt befolyásáról közöl rendkívül érdekes tényeket. Különös érdekessége a lapnak a két, közvetlenül a harctérről érkezett kitünő repülővers, Major Mihály és Herczegh Lajos repülő-honvédek költeményei. Nagyszerű magyar képes oldalakat kapunk, eredeti izgalmas harctéri felvételeket, amelyek fényes bizonyítékai repülőink nagyszerű hőstetteinek. A Jánosy István szerkesztésében megjelenő Magyar Szárnyak legújabb számának ára 50 fillér. Mutatványszámmal a kiadóhivatal (VII., Király-u. 93. II.) készséggel szolgál.

Megjelent az „Ifjú Repülő” legújabb száma. A magyar ifjúság népszerű repülőújságja új, szeptemberi számával kegyeletes hangon áldoz ifjú repülőink eszményképpé magasztosult példaképének, hősi halált halt Kormányzóhelyettes Urunk emlékének. A modellezés legújabb vívmányainak, a legeredményesebb magyar modelleknek műszaki leírása, részletes ismertetése minden magyar fiú érdeklődésére rászólgál. A „Laci” és a „Kuvik” model mellett újfajta sebességi

A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetsége „Nyukosz” a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugállományú bajtársaink részére a háborús vonatkozásokra is kiterjedő

KATONAI TAKARÉKBIZTOSÍTÁSI AKCIÓT szervezett, melynek lebonyolításával az általa alapított Turul-Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaság (Budapest, VI., Anker-köz 4., félemelet) bízza meg.

A szociális és családvédelmi célzatú csendőrléleli szempontból fontos akcióról a 9. sz. „Csendőrségi Közlöny” adott értesítést.

Mouson Lavendula
a postakocsi védjeggyel

Magyarországi egyedárúsító: Jobaházi Jenő

modellek építéséhez is kapunk érdekes támpontokat. Érthetően megírt, hasznos ismeretekkel teletűzdelt cikk ismerteti a szárnyprofilok szerkesztésének minden csinját-binját. Sok érdekes olvasni- és tudnivaló, köztük ifj. Antalfia Jenő modellező elbeszélése teszik teljessé az „Ifjú Repülő” legújabb számát, mely nem csupán az ifjú repülőknél, hanem a repülés iránt érdeklődő felnőttek számára is élvezetes olvasmány. A Jánosy István szerkesztésében megjelenő „Ifjú Repülő” legújabb számának ára 30 fillér, mutatványszámmal a kiadóhivatal (VII., Király-u. 93.) készséggel küld.

A balatonlellel honvéd tiszthelyettesi gyermekotthon (Balatonlelle, Horthy Miklós 73.) telepfelügyelői állása betegség miatt szeptember hó végén megürül. Az alkalmazásra a Honvédségi Jóléti Alap (Budapest, V., Falk Miksa-utca 9.) pályázatot hirdet. Pályázhatnak ny. honvéd, illetve csendőr tiszthelyettesek, akik az alkalmazás betöltésére magukat képesnek érzik és olyan testi törődöttségben, fogyatékbán nem szenvednek, mely őket az alkalmazás betöltésére képtelenné teszi. A testi és szellemi alkalmasság bármilyen orvosi bizonyítvánnyal igazolható. Elsősorban képesített számvivők jönnek tekintetbe, mert az illetőknek az Otthon számv.-i teendők ellátásában közre kell működniük. Javadalmazás: Üzemszünetben (amidőn a honvédségi gyermekek nyaraltatása szünetel) havi 80.50 P készpénz-járandóság; üzem alatt ezen járandóság havonként 74.90 P. A javadalmazáshoz tartozik egész évben egy 2 szoba és konyhából álló lakás is (külön kis pavillonban), melyhez díjtalan világítás is járul. Üzemidőben (nyaraltatás alatt) a telepfelügyelő saját személyére még természetbeni élelmezésben és mosásban is részesül. A lakás albérlésben nem adható! Ha a pályázó nős, akkor felesége az étkeztést csak úgy veheti igénybe, ha a megállapított étkezési pénz befizeti. Kötelmei: Úgy a tiszthelyettesi Gyermekotthonnak, mind a tisztai nyaralótelepnek (a volt „Zrinyi Ilona” leánynevelő nyaralótelepe, Balatonlelle, Kempelen-u. 38.) leltári készletét képező cikkeinek teljes anyagi felelősséggel való kezelése, karbantartása és nyilvántartása. Mindkét telepen előforduló összes villany- és vízvezeték-szerelői kisebb munkák elvégzése. (Kivéve: villanyvezetéknek villanyoszlopokon való szerelése, vagy olyan nagyobb vízvezetési munkálatok, melyeknek elvégzéséhez különleges eszközök (csőfogó, gumicsizma stb.) szükséges. Mindkét telep parkkezelésének és locsolási munkálatainak ellenőrzése. Mindkét telepen az üzemszünetben a szükséges irodai munkálatok elvégzése. A telepfelügyelő a kirendelt vezetőnek közvetlenül van alárendelve! A pályázók kérvényeiket a Honvédségi Jóléti Alaphoz terjesztik be; a kérvénynek tartalmaznia kell a pályázó életleírását (hol teljesített tényleges szolgálatot, mettől-meddig, elvégzett iskolák, tanfolyamok felsorolása); a kérvényhez az előbb említett orvosi bizonyítvány csatolandó! A Balatonlellére való átköltözködés a pályázó saját költségén történik!

SZEMÉLYI HÍREK.

Kinevezés. A marosvásárhelyi X. kerület állományába tartozó Kapott András tiszthelyettest őrsparancsnokká kinevezték.

Véglegesítették. A székesfehérvári II. kerületben: Horváth Imre I., Hertlik János, Pintér György, Biró Géza, Kiss

Csendőrségi

nyomatványok, papírárak, és trószerek megkérhető bevásárlási helye

Hertelendy László és Társai

BUDAPEST, XII., Bernáth Géza-u. 14.

(A budapesti cser: dőrlaktanya szomszédságában)
Telefon: 355-128.

FIGYELEM! Csendőr ma már csak dombornyomásos kettős csendőrféjes **csendőrlélel papírt** használ és **DUX** tűhegyű töltőtollal ír.

Mihály, Piller Antal, Gulyás Ferenc, Lovák Péter; *a szombathelyi III. kerületben:* Holpert István, Molnár Gyula I., Németh György, Sebestyén Lajos, Rácz István I., Gosztonyi Gyula, Csejte Elek, Doborhegyi István, Nagy Miklós, Vingler István, Szalai István II., Horváth Gyula II., Tölgyes Lajos, Keszthelyi István, Vörös Ferenc II.; *a kassai VIII. kerületben:* Dani Antal, Severa Mihály; *a kolozsvári IX. kerületben:* Palkó Balázs, Lázár Vince, Fábian K. Imre, Mikula János, Őri József, Devicska Sándor, Juhász Lajos, Egyed Ferenc, Dankó Zsigmond, Barta Imre, Boda Péter, Vána János, Stark Sándor, Orosz Árpád, Békési László, Radnai István, Szolnoki László, Kőrösi Imre, Szabó Mihály II., Soós Károly, Molnos József, Domokos Imre, Oláh Albert, Mihály Árpád, Jeromos Pál, Oláh Ferenc, Varga András, Pándi Albert, Pándi Áron, Tyuján István, Czirják Béla, Miklósi Zsigmond, Tófalvi János, Balázs Zakariás, Ilonka István, Both János, Ágoston K. Dénes, Ferenc J. István, Kovács Imre, Demeter Miklós, Dávid Károly, Győrfi Mihály, Horváth Gyula; *a marosvásárhelyi X. kerületben:* Boros Jenő, Imre András, Zoltán Jenő, Lokodi Sándor, Kacsó Jenő, Kovács István IV. csendőrt a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek. Gorbói Lajos g. hadnagy Romanovszky Alice-Eugénia úrhölgygel Nagyváradon; *a budapesti I. kerületben:* Zerényi Mihály őrmester Farkas Máriaival Rákosszentmihályon; *a székesfehérvári II. kerületben:* Bacsa Lajos tiszthelyettes Major Máriaival Garamkövesden, Tőke János őrmester Vágó Máriaival Tornócon, Varga Sándor csendőr Barta Teréziával Kőbölkülton; *a szombathelyi III. kerületben:* Tamási József őrmester Csorba Rozáliával Szombathelyen, Tóth József IV. törzsőrmester Keglovics Máriaival Rádóckölkedén, Horváth József X. őrmester Simon Margittal Gutorföldén; *a pécsi IV. kerületben:* Kenyeres Miklós őrmester Kiss Juliannával Enyingen; *a szegedi V. kerületben:* Nedves György őrmester Mendler Teréziával Kiskunhalason, Csikós János őrmester Dudás Máriaival Mélykúton, Odor József csendőr Odor Erzsébettel Kozmaolaszkan, Nemes-Kiss József törzsőrmester Szabó Máriaival Kocsordon, Mészáros Imre őrmester Mészáros Arankával Szegváron, Tóth József III. őrmester Kisszabó Veronával Nagybaracsán, Tóth László II. őrmester Tóth Juliannával Szentesen, Csörtán János őrmester Schummer Juliannával Mohácson, Garas Gábor őrmester Szekeres Veronával Nagybaracsán.

Született. *A budapesti I. kerületben:* Fábian István I. őrmester feleségének Erzsébet-Katalin leánya, Farkas György őrmester feleségének György-Attila fia, Danyi József tiszthelyettes feleségének József fia; *a szombathelyi III. kerületben:* Samu Vince őrmester feleségének Vince fia; *a pécsi IV. kerületben:* Tihanyi Imre tiszthelyettes feleségének Irén-Imra leánya; *a szegedi V. kerületben:* Józsa Mihály őrmester feleségének Mária leánya, Urbán László I. őrmester feleségének Ida-Eszter leánya; *a kassai VIII. kerületben:* Udvardi György tiszthelyettes feleségének Ibolya-Mária leánya, Kiss Sándor II. tiszthelyettes feleségének Marianna-Erzsébet-Ilona leánya.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiigazítás jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részestjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közzléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldött válasz-bélyegyet mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem tereľünk és azok tartalma vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok,

Brunhuber

udvari és kamarai FÉNYKEPÉSZ
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 61. TELEFON: 134-178.

Művészi kivitelű fényképek, tablóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek.

CSEPEL varrógépek

Felvilágosítások: MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.T.

Agrárglobus BUDAPEST, V., SZENT ISTVÁN-KÖRÚT 12. • TEL.: 156-681.

MAGYAR-SIEMENS-SCHÜCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-krt 36. Tel.: 120-739

Tichler János

papíráru papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrelégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrelégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni. Címváltozás bejelentésénél a nevet, rendfokozatot, a régi és új címet pontosan és jól olvashatóan kérjük megírni.

J. I. ny. csendőrtiszthelyettes nyugdíja a 183.531/1942. VI—b. B. M. számú rendelettel a csendőrségi pótdíj beszámításával újból állapított meg és utalványoztatott. Ennek folytán nyugdíjának összege 1942 január hó 1.től kezdve az eddigi havi 122 P 72 f. helyett havi 138 P 40 fillér. Erről a hivatalos értesítést a nyilvántartó gazdasági hivatala útján, a mult időre járó különbözetet pedig az illetményhivatal útján pár hét múlva megkapja.

Budapest. Ha megszakításokkal bár, de megvan 35 évi szolgálata, igényjogosult.

Óda. Lexikonban felelünk.

Követelés. Igen.

Tiszapart. Igen, a legközelebbi számok egyikében megkezdjük a közlést.

A cséffai őrsöt kérjük, értesítse Rojt községben Kéri Elemér volt csendőrt, hogy 8 havi börtönbüntetés letöltése, lefokozás és hivatalvesztés kimondása után a testülethez nem jöhet vissza. Azt ne gondolja érdemnek vagy enyhítő körülménynek, hogy bántalmazásért kapta a büntetést, ez nagyon furcsa, egészen hibás felfogás. A bántalmazás súlyos bűn, a hatalom árnyékában levő gyengék bűne. A tudatlanságot, hozzá nem értést erőszakkal nem lehet pótolni, sőt palástolni sem. A hatalommal élni tudni kell, azzal visszaélni mindig elítélendő bűn. Előbb kellett volna tehát meggondolnia, mit és hogyan cselekszik. Tekintélyt sem lehet kiabálással, gorombáskodással, visszaélésekkel, bántalmazásokkal tartani. A csendőr viselkedése mindenki előtt ismeretes; hivatva van nem a saját, hanem a testület és az államhatalom érdekében cselekedni, egyéni magatartásában indulatok, felfogások nem játszhatnak szerepet. Egy van, a törvény s az a csendőrré fokozottan kötelező. Mögötted a törvény, előtted is az legyen! — mondja a csendőrtízparancsolat. Ha nem így van, — következik a ki nem mondott mondat: — Téged is a törvény szigora sújt!

A mi kik csendőrség általános szerződéses szövetségétől és rubrikaszíjja

Trunkhahn

Szövetkövetlen a gyártól!

ELADÁS:
IV. PROHÁSZKA Q.-UTCA 8.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓVÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BOCSKAY-ÚT 47 SZÁM

A mi megbízható
KERÉKPÁR PARRAGI VINCE
beszerzési forrásunk műszeresség és kerékpárraktár!

S Z E G E D, MIKSZÁTH KÁLMÁN-UTCA 7.
Kedvező részlettel! • Méltányos árak! • Díjtalan árajánlat!

1913. Címe: Nagyméltóságú dr. A. István nemzetvédelmi miniszter úr Budapest. Közelebbi cím nem szükséges.

1444. Miután a szekrény és ágy tulajdonjoga vitás, bűnvádi eljárás megindítása — a válóper befejezéséig — nem lehetséges. A válóperben kimondják a tárgyak jogos tulajdonosát is, figyelembevéve azt, hogy azok közös szerzemény jellegűek-e vagy sem. A csendőr most ne avatkozzék a dolgba.

Tábori posta 222/60. Ferencz József, Csáki Pál és Bezzeg Pál csendőröket bajtársi szeretettel köszöntjük, tábori lapjukat, üdvözlötüket köszönjük. Üdvözlötüket közvetítjük a csengődi, soltvadkertti és kiskunhalasi őrs legényeinek.

A karcagi őrs közölje Nagy Istvánnal (Sarkantyú-utca 11.), hogy férje ténylegesítési ügyében a kerületi parancsnoksághoz kell fordulnia, de a mai viszonyok között ne számítson arra. Levélben senkinek sem válaszolunk, felbélyegzett borítékját lapunk javára használtuk fel.

98.765. Miért akarja otthagyni a szanatóriumot? Amíg ezt nem tudjuk, választ sem adhatunk. Írja meg azt is, milyen kezelést kap?

Karácsond. Az 1924. évi 5.100/M. E. számú rendelet I. fejezet 24. pontja, két utolsó bekezdése értelmében Om. díjnoki alkalmazása után nyugdíjat nem kaphat, ez állása után felesége özvegyi nyugdíjra igényt nem támaszthat. Díjnoki havidíjából (nem fizetéséből!) a nyugdíjárulékot tévesen vonják le, kérje a levonások beszüntetését és az eddig levont összegek visszafizetését.

N. A. A 40 évi beszámítható szolgálati idő után kérheti felülvizsgálat nélkül is nyugállományba helyezését, de ebben az esetben a csendőrségi pótdíjat csak akkor lehet beszámítani, ha 60-ik életévét már betöltötte.

Sz. J. Ha felesége postamesternő, utána családi pótlék nem jár még akkor sem, ha együtt él vele, mert a postamesternő keresete meghaladja a családi pótlék összegét. A lakáspénze teljes összegben jár, mert a postamesternők lakáspénzben nem részesülnek. Ha engedéllyel nősül és elhalálozásakor legalább ötévi valóságos szolgálati ideje van, feleségének özvegyi nyugdíjra igénye van, tekintet nélkül arra, hogy mint postamesternő kap-e nyugdíjat, vagy sem.

A. B. C. A szakaszparancsnoki tanfolyam 8 hetes, Szombathelyen lesz.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagyraktára:

PALLADIS
R.T.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.

Távbeszélő: 120-013. (A Hősök-tere közelében)

„ATLANTIS”
kelmelesztő és vegytisztító üzem
VI., HEGEDŰS SÁNDOR-UTCA 8.
Telefon: 22-15-10. FIÓK:
IX., LONYAY-UTCA 51. SZÁM.
Függőnytisztítás! Minta utáni
festés! Szőnyegtisztítás!
Őskeresztény cég! A testület tagjainak 5-10% engedmény